

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Husitská teologická fakulta

POLITICKÝ EXTREMISMUS V ČESKÉ REPUBLICE
POLITICAL EXTREMISM IN THE CZECH REPUBLIC

Bakalářská práce

Vedoucí práce :

Mgr. Marie Dvorná

Autor :

Kateřina Urbanová

Praha 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.

V Praze 15. srpna 2009

Kateřina Urbanová

Poděkování

Děkuji Mgr. Marii Dvorné za odborné vedení při zpracování mé bakalářské práce.

ANOTACE

Autorka v bakalářské práci „Politický extremismus v České republice“ mapuje současnou extrémně - politickou sféru. V teoretické části se zabývá extremistickými ideologiemi, stranami, trestnými činy s extremistickým podtextem a protiextremistickou politikou našeho státu. Praktickou část pak věnuje vlastnímu výzkumu, který provedla dotazníkovou formou. Výzkum se věnuje míře extremismu té části společnosti, která nemá zjevné vazby na extremistickou scénu.

ANNOTATION

The author of the bachelor thesis "Political extremism in the Czech Republic" maps current extremely-political spheres. In the theoretical part deals with extremist ideologies, parties, criminal acts with extremist subtext and against-extremist politics of our state. The practical part deals with his own research, conducted by the questionnaire form. Research focuses on the degree of extremism of the company, which has no obvious links to the extremist scene.

KLÍČOVÁ SLOVA

Extremismus, politický extremismus, ultrapravice, ultralevice, nacionalismus, nacismus, komunismus, anarchismus.

KEYWORDS

Extremism, political extremism, the far right, extreme left, nationalism, nazism, communism, anarchism.

OBSAH

1) ÚVOD	11
2) DEFINICE POJMU	12
2.1 Extremismus	12
2.1.1 Politický extremismus	12
3) HISTORIE EXTREMISMU NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY.....	14
3.1 Ultrapravice	14
3.2 Ultralevice.....	14
4) EXTRÉMNÍ PRAVICOVÁ SCÉNA.....	16
4.1 Ideologický základ.....	16
4.1.1 Nacionalističtí populisté	16
4.1.2 Neofašismus	16
4.1.3 Neonacismus.....	17
4.2 Témata charakteristická pro extremistickou pravici.....	18
4.2.1 Autorita a moc	18
4.2.2 Násilí.....	18
4.2.3 Národ a nacionalismus	18
4.2.4 Rasismus a antisemitismus.....	19
4.2.5 Antikomunismus.....	19
4.2.6 Náboženství	19
4.3 Ultrapravicové politické strany a hnutí.....	19
4.3.1 Sdružení pro republiku - Republikánská strana Československa a Republikáni Miroslava Sládka (SPR - RSČ a RMS).....	19

4.3.2	Radikální republikánská strana, Strana republikánské a národně demokratické jednoty, Strana republikánské jednoty, Vlastenecká republikánská strana, Národně sociální blok a Pravá alternativa	19
4.3.3	Národně demokratická strana (NDS)	20
4.3.4	Národní sjednocení	20
4.3.5	Národní strana	20
4.3.6	Dělnická strana (DS)	20
4.3.7	Vlastenecká fronta	20
4.3.8	Národní aliance	21
4.3.9	Národní odpor	21
5)	EXTRÉMNÍ LEVICOVÁ SCÉNA	22
5.1	Ideologický základ	22
5.1.1	Komunismus	22
5.1.2	Anarchismus	25
5.2	Témata charakteristická pro extremistickou levičiči	26
5.2.1	Svoboda	26
5.2.2	Rovnost	26
5.2.3	Stát	26
5.2.4	Antikapitalismus	27
5.2.5	Třídní boj	27
5.2.6	Revoluce	27
5.2.7	Autorita, moc, násilí	27
5.2.8	Antifašismus	27
5.3	Ultralevicové politické strany a hnutí	28

5.3.1	Československá anarchistická federace (ČSAF).....	28
5.3.2	Federace sociálních anarchistů (FSA).....	28
5.3.3	Organizace revolučních anarchistů Solidarita (ORAS).....	28
5.3.4	Antifašistická akce (AFA).....	28
5.3.5	Slovanský výbor ČR (SV ČR).....	29
5.3.6	Komunistická strana Československa (KSČ).....	29
5.3.7	Komunistická mládež Československa	29
6)	Trestná činnost s extremistickým podtextem na území České republiky	30
7)	Protiextremistická politika České republiky	31
7.1	Nástroje a metody protiextremistické politiky.....	31
7.1.1	Ústavně právní ochrana	31
7.1.2	Správně právní ochrana demokratického zřízení	33
7.1.3	Trestně právní ochrana demokratického zřízení.....	34
7.1.4	Diskursivní (=racionálně postupující) ochrana	36
8)	PRAKTICKÁ ČÁST.....	37
8.1	Základní informace	37
8.2	Hypotéza	37
8.3	Respondenti	37
8.4	Zodpovídané otázky.....	38
8.5	Výsledky	40
8.5.1	Otázka číslo 1: Co si představujete pod pojmem extremismus?.....	40
8.5.2	Otázka číslo 2: Myslíte si, že k extremismu se přiklánějí zejména mladí lidé?.....	41

8.5.3	Otázka číslo 3: Myslíte si, že vzdělání ovlivňuje příslušnost k extremistickým skupinám?	41
8.5.4	Otázka číslo 4: Vadí Vám členství ČR v NATO?.....	42
8.5.5	Otázka číslo 5: Myslíte si, že příslušnost k národu či rase určuje hodnotu člověka?.....	42
8.5.6	Otázka číslo 6: Souhlasíte s tím, že by národnostní menšiny na našem území měly upustit od všech svých tradic?	43
8.5.7	Otázka číslo 7: Označte organizace, které jsou podle Vás extremistické: ..	43
8.5.8	Otázka číslo 8: Souhlasíte s tím, že z ČR se stane pouze chudá provincie EU?.....	44
8.5.9	Otázka číslo 9: Jste zastáncem registrovaného partnerství?.....	45
8.5.10	Otázka číslo 10: Anarchisty považujete za:.....	45
8.5.11	Otázka číslo 11: Považujete občany tmavší pleti za méněcenné?.....	46
8.5.12	Otázka číslo 12: Byl/la byste pro vystoupení ČR z EU?.....	47
8.5.13	Otázka číslo 13: Myslíte si, že by v ČR měli žít pouze Češi?.....	47
8.5.14	Otázka číslo 14: Připadá Vám myšlenka beztřídné společnosti (= žádné společenské vrstvy) reálná?	48
8.5.15	Otázka číslo 15: Cítíte se být osobně ohroženi nějakou národnostní menšinou?.....	48
8.5.16	Otázka číslo 16: Pokud ano jakou?	49
8.5.17	Otázka číslo 17: Myslíte si, že násilí je nejlepší možností jak dosáhnout požadovaných cílů?.....	49
8.5.18	Otázka číslo 18: Skinhead považujete za:	50
8.5.19	Otázka číslo 19: Souhlasíte s tím, že cizinci berou Čechům práci?	51
8.5.20	Otázka číslo 20: Považujete Fidela Castra za osobu, která se významně zasloužila o společenský rozvoj?.....	52

8.6	Vyhodnocení.....	52
9)	ZÁVĚR	54
	POUŽITÁ LITERATURA A PRAMENY	55

1) ÚVOD

Na začátku této práce byla především snaha odpovědět si na otázku „Co je možnou příčinou růstu extremismu v současné české společnosti?“ často skloňované téma v českých médiích, věčný způsob jak „nálepkovat“ veřejně činné osoby, zejména politiky a také téma, které často narušuje poklid hospodských pospolitostí a okruhů přátel každého z nás.

Postupem času se podle obvyklého schématu ukázalo, že problém není ani tak jednoduchý, ani tak plochý a dokonce ani tak černobílý, jak je často obecně ať jednou či druhou stranou názorového spektra tj. příznivci i odpůrci prezentován.

Mojí finální snahou tedy bylo v teoretické části vůbec vymezit základní pojmy, prostředí, vzájemné vazby a souvislosti pro dostatečnou kompetenci k vyslovení hypotézy a její případné potvrzení v druhé, teoretické části práce.

Zároveň se ukázalo, že takto shromážděné informace jsou dobrým základem pro další šetření nastíněného jevu v průběhu magisterského studia.

2) DEFINICE POJMU

2.1 Extremismus

Vychází z latinského termínu „extremus“, který lze přeložit jako „nejdále ležící pozice“. Jeho jednoznačnou definici není možné vytvořit, protože se jedná o mnohovrstevný fenomén, který je vyvolán mnoha příčinami sociálního, ekonomického, ideologického, náboženského, etnického a ekologického charakteru, případně jejich kombinací. V důsledku toho, že extremisté věří ve svou pravdu a k jejímu prosazování neváhají použít jak legálních tak nelegálních prostředků, a vzhledem k tomu, že problémy a sociální napětí vyhrocují, mohou organizovaně a záměrně způsobit politickou krizi, která oslabí a zdiskredituje státní moc.

Podle Štefana Danicse můžeme za extremistu označit pouze toho jedince či skupinu, který krajní názory a postoje nejen zastává, ale i aktivně participuje na jejich prosazování (např. veřejné protesty, členství v ultrapravicových subjektech či volební preference). Toto veřejné jednání jasně vyjadřuje snahu popřít stávající systém parlamentní demokracie a vybudovat společnost na národním či rasovém principu se silným vůdcem v čele. Právě toto autor považuje za skutečnou podstatu extremismu (Extremismus; Triton, 2003).

Nejčastěji je pojem extremismu užíván v rámci společensko-vědních disciplin. Největší pozornost mu věnuje politologie, která ho vnímá jako odchylku od zavedených společensko-politických norem.

2.1.1 Politický extremismus

Z důvodu zaměření proti základním hodnotám, pravidlům a institucím demokratického ústavního státu, může být považován za nejnebezpečnější formu extremismu. Politický extremisté konfrontují demokratický systém více stran s vlastním nárokem na výhradní zastoupení jedné politické síly. Další znaky lze obecně shrnout do následujících bodů:

- *„víra v existenci absolutní pravdy a vědomí osobního poznání této pravdy,*
- *z toho pramenící nereálné hodnocení dané politické situace,*
- *totální a mobilizační kritika všeho stávajícího,*
- *sklon k dogmatismu a nesnášenlivosti vůči odlišným názorům,*
- *často využívají populismus a ideově-politickou manipulaci,*

- *vyhrocují problémy ve společnosti a konfrontují je se státní mocí,*
- *v oblasti politiky jsou potom vytvářeny na základě různých ideových koncepcí a doktrín obrazy nepřátel,*
- *vytváří konspirativní teorie,*
- *odmítají pluralitu a vůbec celý systém zastupitelské demokracie.“¹*

A) Pravicový extremismus

Popírá princip rovnosti lidí, upřednostňuje vlastní etnikum, rasu či národ a naopak znevýhodňuje skupiny, které jsou „jiného druhu“ neboli cizí. Na základě toho neuznávají princip stejných politických práv pro všechny.

Převážná většina jejich ideových koncepcí vychází z nacionalistického a rasistického základu. Podstatou je představa, že etnická příslušnost k národu či rase určuje hodnotu a kvalitu člověka, z čehož by se měla odvíjet i lidská a občanská práva v dané skupině. Kromě toho propagují autoritativní politický systém, v němž se volby, kontrolní mechanismy výkonu státní moci i politická opozice stávají přebytečnými a zbytečnými.

B) Levicový extremismus

Usiluje o rozšíření rovnosti do všech oblastí společenského života. Zasazuje se o osvobození člověka od všech společenských vlivů ať už politických, ekonomických, či kulturních. Levicoví extremisté požadují zásadní převrat existujícího sociálně-politického řádu. Jejich činnosti směřují k nastolení socialisticko-komunistického systému, nebo ke společnosti bez vlády. Při svých protestních akcích neváhají použít násilí k prosazení svých cílů.

¹ DANICS, Štefan. *Extremismus*. Praha: Triton, 2004 - str. 20

3) HISTORIE EXTREMISMU NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

3.1 Ultrapravice

První náznaky utváření české krajní pravice sahají do poloviny 80. let 20. století, kdy se na našem území začali objevovat první skinheads. Významným momentem se stal rok 1988, kdy v Praze vznikla první skinheadská hudební skupina Orlík. Do jejího čela se postavili herec David Matásek a zpěvák Daniel Landa. Skutečný rozkvět vznikající pravice, ale proběhl až po roce 1989, kdy se uvolnila politická situace. V průběhu 90. let došlo k profilaci krajní pravice, jejímž důsledkem je dnešní podoba, která kopíruje své vzory v západní Evropě. V praxi to znamená, že je možné zřetelně rozeznat proud populistický, neonacistický i neofašistický.

Vývoj uvnitř krajní pravice lze rozdělit do několika období. Během let 1989-1993 docházelo k formování, v jehož průběhu se krajní pravice v hrubých rysech utvořila. Roky 1994-1998 se nesou ve znamení rozvoje aktivit ultrapravice na subkulturní oblast skinheadského hnutí a účast republikánské strany v parlamentu. Období 1999-2001 znamenalo výrazný nárůst činností neonacistických skinheadských organizací, které až do této doby veřejnou politiku ignorovaly. V letech 2002-2005 nastal pokles aktivit neonacistických skupin, ale na druhé straně byl zaznamenán nárůst aktivit nových politických ultrapravicových stran. Po roce 2005 následuje pozvolné propojování krajní pravice a výrazný nárůst její aktivity, trávající do současnosti.

3.2 Ultralevice

Vývoj krajní levice se výrazně odlišuje od vývoje pravice. V první řadě je to z toho důvodu, že režim, jenž v Československu existoval do roku 1989, byl sám o sobě ideologií krajně levicovou. Logicky tedy byla po roce 1989 krajní levice v přesně obráceném postavení než pravice, která z obecně negativního ladění společnosti vůči levici těžila. Další odlišností je fakt, že na rozdíl od krajní pravice byla a je komunistická strana součástí českého politického systému a pravidelně dosahuje relativně vysokých volebních výsledků. Posledním rozdílem pak je neochota jednotlivých složek ultra levice kooperovat. Zatímco mezi krajní pravici dochází i přes odlišnosti k různým podobám spolupráce a komunikace, podobná situace na straně ultra levice není. Zejména anarchistická část odmítá s komunisty i dalšími krajně levicovými uskupeními nejen spolupracovat, ale i komunikovat. Důsledkem toho je striktně oddělený vývoj obou částí krajně levicového spektra.

C) Komunismus

Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM) má samozřejmě specifické postavení mezi krajní levicí a vzhledem k jejímu vývoji se dodnes vedou spory o jejím zařazení mezi extremistické subjekty.

KSČM vznikla v roce 1990 jako nástupnická organizace české větve KSČ. V letech 1990-1993 procházela pod vedením Jiřího Svobody obdobím snahy o reformaci a modernizaci. V roce 1993 po vnitřních sporech zvítězilo konzervativní křídlo Miroslava Grebeníčka a od reformních snah bylo upuštěno. Zůstala ale dál parlamentní stranou, byť v pozici strany vyloučené z podílu na výkonu politické moci. Proto došlo k pokusu o ovlivňování mládežnických organizací ze stejného politického spektra a posléze také ke snaze o získání vlivu mezi anarchistickými skupinami, obojí neúspěšně. Následovala orientace na skupiny trockistického charakteru, se kterými strana komunikuje buď přímo nebo prostřednictvím Komunistického svazu mládeže (KSM). Ten byl v roce 2006 rozpuštěn, ale nadále funguje a snaží se rozhodnutí o rozpuštění soudní cestou zrušit.

D) Anarchismus

U části disidentské levice byl přijímán se sympatiemi už od 60. let minulého století, ale tehdy ještě nenabyl ucelené politické ideologie či organizace; to se stalo až po roce 1989. Podobně jako u krajní pravice, i ve vývoji anarchistických skupin můžeme zaznamenat několik vývojových období. Mezi lety 1989-1992 došlo k formování anarchistického hnutí jakožto politického systému. Období 1993-1995 je charakterizováno stagnací, která byla mezi lety 1996 a 1997 vystřídána oživením aktivity anarchistických skupin. Od roku 1998 do roku 2001 pak následovalo další výrazné vzepětí anarchistické scény, které je od roku 2002 po současnost opět nahrazeno stagnací.

4)EXTRÉMNÍ PRAVICOVÁ SCÉNA

4.1 Ideologický základ

Stejně jako ve světě i u nás existuje celá řada ultrapravicových uskupení, která se poměřována z různých hledisek liší, ale přesto je, podle politického programu, lze rozdělit do tří skupin: pravicoví populisté, neonacisté a neofašisté. Pro úplnost je třeba dodat, že jejich názory se často překrývají nebo doplňují.

4.1.1 Nacionalističtí populisté

Populismus není politická ideologie, představuje spíš styl politické propagandy, který se orientuje na „obyčejného člověka“ a slibuje ho chránit před „zkorumpovanými politickými elitami“. Většinou také nabízí rychlá a jednoduchá řešení aktuálních společenských problémů, následné plnění těchto řešení, ale i jejich funkčnost jsou značně sporné.

Populismus je často spojován s extrémními politickými názory z obou politických křídel z čehož vyplývá, že existují pravicoví i levicoví populisté. Je samozřejmé, že populismus lze vnímat jako politickou techniku, kterou do jisté míry používají všechny politické strany.

Výrazně se zaměřuje na lidské emoce. Jako je například strach a z něj plynoucí dychtivost po pořádku a spravedlnosti, které slibuje docílit rázně a silou. K běžné výbavě stran tohoto typu patří trest smrti pro drogové dealery, trestnost homosexuality, zákaz určitých politických stran, tvrdé tresty pro korupci nebo například úplný zákaz emigrace.

Pravicově-populistické strany často balancují na hraně legálnosti, protože však mají zájem o reálnou politickou činnost, vyhýbají se přímému rasismu a namísto toho poukazují na kulturní odlišnosti. Jádrem jejich programu pak bývá nechuť vůči imigraci a to zejména z rozvojových zemí, jejichž obyvatelé jsou označováni jako takzvaná „nepřizpůsobivá etnika“. Mezi další „nepřátelské skupiny“ řadí pravicoví populisté politické organizace (jako komunisty, anarchisty, socialisty či liberály), nadnárodní společnosti (kupříkladu OSN, NATO, EU, MMF či Světovou banku) a skupiny odpovědné za morální úpadek národa (homosexualita, prostituce, pornografie).

4.1.2 Neofašismus

Navazuje na původní fašismus, ale jenom na ty prvky, které jsou pro dnešní společnost akceptovatelné, což znamená, že většinou nezdůrazňují totalitní povahu svého učení a obvykle se i zřikají propagace násilí.

Hlavním cílem neofašistů je silný a zdravý národ, proto výrazně vystupují proti nadnárodním společnostem a imigraci. Jejich projev je nápadně xenofobní a rasistický, ale například antisemitismus, i když přítomný, nebývá zdůrazňován. Neofašisté se totiž vyhýbají jak biologickému rasismu, tak přímočarému antisemitismu, který nahrazují antisionismem, tedy kritikou politiky Izraele.

Nezaměnitelnou roli v neofašistických programech sehrává rovněž boj proti „kulturnímu imperialismu USA“, narkomanii a homosexualitě. Neofašisté ostře vystupují zejména proti levicovým politickým ideologiím. Přinášejí s sebou ateismus, amoralismus, kulturní úpadek, neuznávání soukromého majetku a rozbíjení jednotné národní pospolitosti.

Komunismus neofašisté považují za nejhorší režim vůbec a zdůrazňují, že je nutné proti němu bojovat všemi dostupnými prostředky.

4.1.3 Neonacismus

Navazuje přímo na historický nacismus a okrajově se ještě odvolává na italský fašismus nebo jihoafrický apartheid. Politicky neonacismus představuje kombinaci árijského nacismu, antisemitismu s militantním antikomunismem a s vůdcovským principem nahrazujícím demokracii. Často se odvolává i na starogermánskou nebo keltskou historii, ale v zásadě kopíruje původní rasovou koncepci Hitlerova Německa.

Rozdíl mezi neofašismem a neonacismem spočívá v chápání nacionalismu. Neonacisté nekladou zásadní důraz na národ, představují extrémní případ nacionalismu, protože největší důraz dávají na „správný rasový původ“. Otevřeně se hlásí k antisemitismu a rasismu, ale jinak v podstatě kopírují neofašistické principy. Stejně jako neofašisté zastávají hluboký odpor k imigrantům, požadují trest smrti pro drogové dealery a homosexualitu považují za zvrácenost, kterou je potřeba trestat. Podobně také požadují tvrdý postup proti komunistům. Na rozdíl od neofašistů neváhají sáhnout po násilí proti svým nepřátelům, což překvapivě nebývají Židé, ale příslušníci etnických menšin a političtí protivníci, tedy antifašisté, anarchisté a komunisté.

Hlavním cílem neonacistů je vytvořit „novou společnost“ na rasovém a árijském základě. Zásadní způsob řešení současné společenské situace vidí v rozpoutání takzvané RAHOWA tedy Svaté Rasové Války. Tato revoluce by měla svět zbavit Židů, demokracie, liberalismu, humanismu a komunismu a nastolit vládu árijců sjednocených pod vládou jednoho vůdce, který by byl schopen dát národu jasné a pevné vedení.

Pro neonacisty je rovněž důležitá tvorba vlastní image. Ideál si neonacisté představují jako hrdého silného bojovníka, potomka dávných válečníků, který s požehnáním pravých bohů bojuje za bílou rasu proti všem jejím nepřátelům. Vycházejí z toho, že protivníka nelze napravit, protože jeho špatné chování vychází přímo z jeho genetického materiálu. Je nutné ho proto nejen porazit, ale vysloveně fyzicky zlikvidovat. Pro tento způsob vnímání reality je typický emocionálně zbarvený projev, který si mnohdy nezadá s pseudonáboženským blouzněním.

Protože je pro ně důležitá jen barva kůže, nemají na rozdíl od neofašistů problém navazovat kontakty mimo stát. Tvoří díky tomu obvykle mezinárodní síť organizací, které jsou neoficiální a sdružují zejména rasistické skinheads. Názory šíří hlavně prostřednictvím časopisů a kapel a širší veřejnost s nimi proto nepřijde příliš do styku.

4.2 Témata charakteristická pro extremistickou pravici

4.2.1 Autorita a moc

Pro pravicové skupiny je moc zásadní, představuje pro ně záruku nadřazenosti některých skupin či jednotlivců nad ostatními, proto také upřednostňují autoritářské či přímo diktátorské režimy. Důsledkem je odmítání demokracie a principu rovnosti. V krajním případě se víra v přirozenost společenské hierarchie přeměňuje ve vůdcovský princip (jako např. v nacistickém Německu).

4.2.2 Násilí

Násilné řešení problému je pro pravicové extremisty běžné, v praxi se to projevuje zejména voláním po obnovení trestu smrti. Obecně se víra v násilná řešení odráží v požadavku „vlády tvrdé ruky“ nebo „nulové tolerance“. V individuální rovině se jedná o kult fyzické síly, bojové připravenosti a militantnosti. Ovšem je třeba připustit, že otevřené hlásání násilných prostředků je zejména věcí neonacistických a neofašistických skupin.

4.2.3 Národ a nacionalismus

Otázky spojené s nacionalismem a vlastenectvím mají velký význam, a protože jsou často chápány výlučně, snadno přecházejí k rasismu. Pro ultrapravicové ideologie jsou jakékoli cizí vlivy uvnitř státu nežádoucí. Kulturní rozmanitost považují za ničivou a naopak kulturní nadřazenost vlastního národa je pro ně samozřejmostí. To vede k jejich odmítání multikulturní společnosti a zároveň k úsilí o omezení legální migrace a k požadavkům tvrdého postihování migrace nelegální.

4.2.4 Rasismus a antisemitismus

V mnoha případech veřejnost vnímá ideologické zázemí pravice hlavně jako rasismus bez dalšího politického podtextu, což samozřejmě není zcela pravda. Na druhou stranu mnoho z pravicových extremistů považuje rasismus za základ svých politických postojů. Je rovněž pravdou, že mluvíme-li o společenském nebezpečí pravicového extremismu, jmenovala bych rasismus jako první.

4.2.5 Antikomunismus

Odpor k rovnosti a pozitivní vztah k násilí vytváří kombinaci, jejímž důsledkem je bojovný přístup ke komunismu a k levicovým idejím obecně. Ochrana před komunismem hrála například zásadní roli při legitimizaci jak italského fašismu, tak německého nacismu. V obou případech se ultrapravice povýšila na jediné ochránce před „rudým nebezpečím“ a byla to právě tato ochrana, která omlouvala veškeré násilí, kterého se extrémní pravice v bojích proti komunistům dopouštěla s odůvodněním, že v případě uchopení moci komunisty, by došlo k násilí mnohem většímu.

4.2.6 Náboženství

Vztah k náboženství je neproblematictější momentem. Z hlediska historie chápala krajní pravice křesťanství jako základ své ideologie. V dnešní době většina krajní pravice pokračuje v této linii, přičemž jsou také výrazně rozšířeny pohanské kultury.

4.3 Ultrapravicové politické strany a hnutí

4.3.1 Sdružení pro republiku - Republikánská strana Československa a Republikáni Miroslava Sládka (SPR - RSČ a RMS)

V polistopadovém období byla nejvýznamnějším reprezentantem ultrapravice SPR - RSČ. V současné době si její nástupkyně - strana RMS - zachovává v rámci ultrapravicového spektra silnou pozici, která je částečně oslabena mimoparlamentní pozicí. Dominantní osobností strany byl a stále je Miroslav Sládek. RMS úzce spolupracuje s občanským sdružením Republikánská mládež.

4.3.2 Radikální republikánská strana, Strana republikánské a národně demokratické jednoty, Strana republikánské jednoty, Vlastenecká republikánská strana, Národně sociální blok a Pravá alternativa

Pravá alternativa sice existuje pod různými výše uvedenými názvy, ale z pohledu vedení i orientace se výrazně odlišuje od subjektu, kterým byla od svého založení v roce 1990. Tato

strana se distancuje od SPR - RSČ i RMS, ale přijímá odpadlíky od Sládka. V roce 2002 došlo ve straně ke sporům, následkem čehož poklesl i její vliv v rámci pravicového extremistického spektra.

4.3.3 Národně demokratická strana (NDS)

Navazuje na tradici prvorepublikové NDS, ale její význam je dnes výrazně menší. Program je orientován na nacionalismus. Strana se potýká s finančními problémy, spory uvnitř strany a s nedostatkem členů.

4.3.4 Národní sjednocení

Odmítá členství v NATO, ze sociálních důvodů je proti interrupcím, drogám a kriminalitě. Taktéž zavrhuje cizí kultury a náboženství, propagaci multikulturalismu a multirasové společnosti. Homosexualitu považuje za „zvrhlost“. Národní sjednocení má politický potenciál k integraci nacionalistů z různých organizací.

4.3.5 Národní strana

Její zařazení mezi ultrapravici je sporné. Prosazuje „přímou demokracii“ a vyžaduje zastavení prodeje českého majetku do zahraničí. Důsledně obhajuje českou národní identitu, z čehož vyplývá její tvrdá protiimigrační politika. Je proti pozitivní diskriminaci etnických menšin. Národní strana je odhodlána prosadit zřízení dobrovolné Národní gardy a vystoupení České republiky z NATO a EU považuje za nezbytné. Díky svým kontaktům s vlivnými dánskými euroskeptiky aspiruje na to, stát se jejich hlavním zástupcem u nás.

4.3.6 Dělnická strana (DS)

Vyprofilovala se okolo bývalých představitelů Republikánské mládeže v roce 2003. Představuje se jako strana „obyčejných lidí“. Přestože se zaměřuje na sociální problematiku s důrazem na nezaměstnanost, její rétorika je silně rasistická. Sice se distancuje od neonacismu, ale její zástupci se nezdědka účastní akcí pořádaných právě neonacisty. Poslednímu pokusu o zrušení ze strany Ministerstva vnitra ČR odolala.

4.3.7 Vlastenecká fronta

Jako občanské sdružení je registrována od roku 1993. Většinu příznivců a členů tvoří nacionalisticky orientovaní mladí lidé, z nichž někteří patřili či patří ke skinheads. Kromě pravidelné spolkové činnosti se snaží působit i veřejně prostřednictvím koncertů, demonstrací a publikovaných materiálů. Spolupracuje se skinheadskou organizací Blood Honour.

4.3.8 Národní aliance

Byla registrována od roku 1998 do roku 2001. Organizovala manifestace a protestní pochody. Jednou z jejich posledních akcí bylo pietní uctění památky Dr. Emila Háchy.

4.3.9 Národní odpor

Neregistrovaná organizace, která vznikla v roce 1999. Mezi její členy patří agresivní jedinci ovládající různé druhy bojových umění, vyhledávající konflikty a často napadající kolemjdoucí na ulicích. Proti několika členům Národního odporu bylo vedeno trestní řízení pro trestný čin podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod občanů.

5) EXTRÉMNÍ LEVICOVÁ SCÉNA

5.1 Ideologický základ

Na rozdíl od krajní pravice, kde skupiny sledují v podstatě stejné cíle, je zde politický rozptyl podstatně širší. Jen termín „komunismus“ představuje nadřazený pojem spojený pouze s marxistickými kořeny. Lze pod něj proto zařadit mnoho naprosto rozdílných ideologických směrů. Přesto ale můžeme krajní levici rozdělit do dvou základních směrů a to na již zmíněný komunismus a anarchismus.

Od krajní pravice se liší nejen sociální základnou, která má mnohem hlubší intelektuální zázemí, díky čemuž je úroveň používaných argumentů naprosto nesrovnatelná s krajní pravicí, ale i svými cíly.

5.1.1 Komunismus

Přestože jsem výše uvedla, že komunismus představuje jakýsi zastřešující pojem pro množství rozličných ideologií, které se odvozují od marxismu, existuje celá řada komunistických ideologií, které se od marxismu v zásadních věcech liší. Proto nelze popsat komunismus jako „takový či takový“, ale musíme vždy uvést, o jaký konkrétní komunismus jde.

E) Marxismus

Zůstává teorií, již Karel Marx nikdy nemohl ověřit v reálném světě, protože za jeho života k žádné komunistické revoluci nedošlo. Jejím základem je idea třídního boje. Dějiny jsou, podle Marxe, ve skutečnosti historií boje ovládaných s ovládanými. Tvrdil, že společnost v průběhu staletí prošla několika etapami a to od prvobytně pospolné k industriální a pouze ve společnosti prvobytně pospolné nedošlo k třídnímu rozdělení občanů. Ve všech ostáních se pak vládnoucí třída snažila zamaskovat svoji nadvládu pomocí různých ideologií či náboženství. Kapitalismus pak všechny tyto ideologie či náboženství potlačil. Díky němu tak získala buržoazie větší moc než jakákoli jiná třída kdykoli předtím, ale zároveň taky vytvořil i největšího odpůrce buržoazie a to proletariát. Tyto třídy Marx definoval na základě výrobních vztahů. Buržoazie podle něho ovládá výrobní prostředky, jejichž prostřednictvím vykořisťuje proletáře, kteří výrobní prostředky nevlastní. Z toho vyplývá, že Marx uznává pouze dvě třídy (kapitalisty a dělníky), čímž se odlišuje od jiných klasifikací, které ve společnosti obvykle rozlišují vyšší, střední a nižší třídu.

Základem Marxova náhledu na ekonomii byly pojmy práce a vykořisťování. Dělník pracuje a od kapitalisty dostává plat neboli část zisku ze svou práci. Plat ale stačí pouze na fyzické přežití dělníka, zatímco kapitalista, který si nechává větší část zisku (dělníkovy práce), žije v blahobytu. Tím se dostáváme ke zmíněnému vykořisťování, protože z předchozího vyplývá, že jsou to dělníci, kdo tvoří bohatství, nikoli kapitalisté. Vzhledem k tomu, že buržoazie nemá zájem tento stav změnit, jsou to sami proletáři, kteří to jako jediní mohou udělat. Podle Marxe bude kapitalistická výroba v budoucnu strhávat do postavení proletariátu stále více lidí a v určitém okamžiku musí nutně dojít k proletářské revoluci, která daný systém zničí a nahradí jej novým, ve kterém nebude místo pro vykořisťování.

Marxovou vizí byla společnost bez vykořisťování, ale aby bylo možné zajistit jeho skutečnou likvidaci, je nutné, aby přestal existovat třídně rozdělený svět. Třídní rozdělení je způsobeno soukromým vlastnictvím výrobních prostředků, a jediným způsobem jak mu zabránit, je odstranění soukromého majetku obecně. Nová společnost pak bude beztřídní a také bezstátní, protože je to právě stát, kdo podporuje zájmy buržoazie. Zde bych jen zmínila drobnou zajímavost, že Marx se příliš nezabýval popisem nové komunistické společnosti, takže se můžeme jen dohadovat, jak by měla, podle jeho představ, vypadat. Jisté však je, že jejímu vzniku bude předcházet období, ve kterém dojde ke zničení vykořisťovatelské třídy pomocí diktatury proletariátu a k vytvoření podmínek k přechodu ke komunismu. Toto období Marx nazývá socialismem, který je definován heslem: „Každý podle svých schopností, každému podle jeho práce“, na rozdíl od komunismu, který je definován heslem „Každý podle svých schopností, každému podle jeho potřeb.“

Podmínkou pro úspěšnou revoluci je rozšíření komunismu po celém světě a musí k ní dojít ve všech vyspělých zemích najednou.

F) Leninismus

Na jedné straně leninismus představoval úspěšný příklad uchopení moci komunistickou stranou, na druhé straně, ale vedl k popření několika zásadních idejí marxismu, takže je sporné, je-li leninismus variací na marxismus nebo samostatnou teorií.

Lenin žil v přesvědčení, že kapitalismus nemůže být ani reformován, ani změněn zevnitř, ale že je možné pouze ho svrhnout. Parlamentní cestu k uskutečnění socialistické revoluce považoval za nepoužitelnou, z důvodu, že je plně v rukou buržoazie. Nesouhlasil s Marxem, že by proletariát byl schopen revoluci provést sám a usiloval proto o vytvoření revoluční strany dělnické avantgardy s profesionálními revolucionáři, jež probudí masy proletariátu a

v jejich jménu provede sociální revoluci. Aby komunistická strana mohla plně fungovat a skutečně dovést masu k úspěšné revoluci, je třeba, aby byla nanejvýš disciplinovaná. Toho chtěl dosáhnout zavedením takzvaného „demokratického centralismu“, který spočíval v tom, že nižší stranické orgány volí své zástupce do vyšších orgánů a rozhodnutí vyššího orgánu je zavazující pro všechny složky nižší stranické hierarchie. Toto byla první a také zásadní změna Marxovy teorie.

Další změnou marxismu, v Leninově pojetí, byla otázka přechodného období mezi buržoazním státem a komunismem. Kde ve své podstatě dochází jen k výměně elit, kdy je původní buržoazní aparát nahrazen aparátem stranickým. V praxi nakonec došlo k plnému popření Marxových myšlenek, odumření státu a v neposlední řadě také k emancipaci proletariátu.

Lenin ještě doplnil Marxovu teorii tím, že přidal definici imperialismu jako vrcholného stádia kapitalismu. Podle této teorie kapitalistické země začnou kolonizovat méně rozvinuté části světa za účelem kumulace zisku. Díky koloniím budou moci po nějakou dobu zlepšovat situaci vlastní dělnické třídy. Z tohoto důvodu Lenin předpokládal, že je nepravděpodobné, aby k proletářské revoluci došlo ve vyspělém světě, a že k ní spíše dojde právě v zemích nerozvinutých. Tímto názorem se taktéž odklonil od marxismu. Pro rozšíření komunismu navrhoval dvě varianty - vývoz revoluce do vyspělých kapitalistických zemí, které pak v nerozvinutých zemích vybudují socialismus, nebo sérii revolucí v množství nerozvinutých zemí a jejich následné spojení do federativního státu, který bude posléze schopen dosáhnout socialismu vlastními silami a také se ubránit kapitalistickým státům.

G) Stalinismus

Pro mnoho komunistů představuje degeneraci leninismu. Označuje spíše způsob vlády než ideologii. Tento termín se stal synonymem pro totalitní způsob vlády a brutální potlačování opozice. Zásadním odklonem od leninismu byla úprava, kterou provedl v otázce světové komunistické revoluce. Stalin totiž na rozdíl od Lenina a Marxe přišel s teorií budování socialismu v jedné zemi.

H) Trockismus

L. D. Trockij stavěl svoji představu socialismu na vizi permanentní revoluce. Dále věřil v nutnost vytvoření politické strany dělnického předvoje. Svoji ideologii zřetelně odlišoval od stalinismu i maoismu a to zvláště odmítnutím politiky socialismu jednoho státu. Když

pobýval v exilu, vytvořil teorii, podle které nepředstavoval Stalinův režim socialismus a už vůbec ne komunismus, ale zdegenerovaný dělnický stát, v němž vládla nová stranická elita a byrokracie, která se snažila pouze o svoje vlastní obohacení.

Dnes bývá za trockisty považováno mnohem širší spektrum levicových radikálů. Jsou za ně označováni totiž všichni ti, kteří jsou proti Stalinovi, ale vycházejí z Marxe a Lenina, aniž by museli být zastánci konkrétních Trockého tezí.

I) Maoismus

Na Leninovu představu revoluce navázal Mao Ce-tung s vlastní verzí, která deformovala marxismus ještě více než Lenin. Protože v Číně neexistovala revoluční dělnická třída, nahradil ji rolnickou. Oblíbeným citátem Mao Ce-tunga bylo, že „moc vyrůstá z hlavně pušky“. Není proto překvapením, že ve svém učení propojil leninismus s vojenskou strategií. Zastával názor, že třídní konflikt trvá po celou dobu období socialismu a neustále existuje možnost obnovy vlády buržoazie. Dokonce prohlašoval, že buržoazie by mohla proniknout do komunistické strany, což ho přivedlo k vyhlášení Velké kulturní revoluce, která do určité míry kopírovala stalinistické čistky, a která měla vzít moc stranickým byrokratům.

V současné době je maoismus jednou z významných ideologií v Nepálu, Bangladéši, Turecku a Peru.

J) Eurokomunismus

Není jasně definovaným pojmem a v pravém smyslu se nejedná ani o konkrétní nauku. Jde spíš o označení procesu, který spustila reakce většiny západoevropských komunistických stran na nedemokratický vývoj v SSSR v 70. letech 20. století. Tehdy došlo u velké části komunistických stran k odklonu od Moskvy a musely si proto najít vlastní cestu. Součástí reformy byl odklon od revolučních postupů, nadvlády proletariátu a naopak příklon k legálnímu boji o reformy. Dalším krokem byla širší spolupráce s ostatními levicovými stranami. Důsledkem tohoto bylo, že eurokomunismus se začal výrazně podobat demokratické tradici sociálních demokratů. Následná snaha se od nich zase odlišit a zároveň neskouznout zpět k socialistickému komunismu přinesla jeho určitou nečitelnost a ztrátu podpory.

5.1.2 Anarchismus

Odvozeno od starořeckých slov *an* a *arché* znamenajících absenci vlády. Představuje značně různorodou ideologii a nikdy nevytvořil jednotnou politickou teorii. Anarchizující

myšlenky jsou poměrně staré a navazují na proudy politického myšlení, jež se zabývají osvobozením člověka jako individua. Jejich základem je přesvědčení, že člověk je ze své podstaty spíš dobrý než špatný a spíš rozumný než nerozumný. Dokáže se tudíž řídit sám a nepotřebuje k tomu stát s jeho donucovacím aparátem. Ústřední myšlenka anarchismu je, že společnost by měla být spravována bez jakékoli donucovací autority. Podle anarchistů stát uchvacuje pravomoci, které vykonává především pro svůj vlastní prospěch. Volby považují za podvod, protože podle nich neumožňují skutečnou změnu, ale pouze změnu v rámci státního dohledu.

Anarchistická teorie stojí na představě společnosti, jež je federací samosprávných obcí, které by mezi sebou spolupracovaly na základě volné dohody. V čem se anarchisté významně rozcházejí, je otázka ekonomického uspořádání společnosti. Rozpětí jejich názorů je od společného vlastnictví na jedné straně až po neomezený volný trh na straně druhé. Další problematickou oblastí je použití násilí. Základním pravidlem anarchistů je přímá akce, přičemž se vlastně může jednat o odborovou činnost i o ozbrojený boj. Ten v minulosti občas přecházel v takzvanou propagandu činem, což znamená, atentát na významnou osobu státního aparátu. I když v současnosti bylo od podobných praktik upuštěno, problém možnosti ozbrojeného boje zůstal.

5.2 Témata charakteristická pro extremistickou levicí

5.2.1 Svoboda

Hlavním měřítkem anarchismu je osobní svoboda jedince. To co anarchisté žádají především, je osvobození všech lidí, protože pouze tak může být naplněn jejich potenciál a pouze tak může společnost fungovat spravedlivě.

5.2.2 Rovnost

Pokud by byli všichni lidé svobodní, bude nutné, aby si byli rovni. A to lze aplikovat i obráceně, jsou-li si všichni rovni, není možné, aby jim někdo vládl. V některých případech nabývá představa rovnosti až zrůdných podob, například za vlády Pol Pota v Kambodži, kdy rovnost znamenala spíš stejnost.

5.2.3 Stát

Podle anarchistů dnes dělá stát špinavou práci místo kapitalismu, který se orientuje pouze na ekonomické kořistění. Taktéž podle marxistů je stát vytvořen jen kvůli ochraně kapitalismu, ale v současné době již proti státu tak ostře nevystupují.

5.2.4 Antikapitalismus

V minulosti i současnosti tvořila základ ekonomických teorií antikapitalistická ideologie. Odpor vůči kapitalismu pociťují skupiny krajní levice zejména kvůli hromadění kapitálu v rukou menšiny, sociální bezohlednosti a vykořisťování přírody. Antikapitalismus je také prvotním principem antiglobalismu, na který je pohlíženo jako na pokračování antikapitalismu v moderním světě. V současném světě pojmově kapitalismus nahrazuje už i stát, který představuje základního nepřítele lidské svobody. Většina komunistických stran se dnes, ale zaměřuje spíše na zmírňování dopadu kapitalismu a v podstatě liberální ekonomiku uznává.

5.2.5 Třídní boj

Je základem krajně levicových ideologií. Jak marxisté, tak anarchisté dávají třídnímu rozdělení společnosti velký význam. Pro marxisty jsou třídy jádrem společnosti a boj mezi nimi považují za zásadního hybatele historie. Naproti tomu pro anarchisty třídy znamenají spíše zosobnění kapitalistických vztahů uvnitř společnosti. Dnes je však obecně třídní pohled na společnost zdůrazňován méně.

5.2.6 Revoluce

Představuje pro většinu krajní levice klíčový pojem. V jejím chápání však existují podstatné rozdíly. Pro jednu část krajní levice znamená revoluce ozbrojené svržení kapitalismu, pro druhou pak cestu k přerodu sociálních vztahů, ke které může a nemusí dojít násilným způsobem.

5.2.7 Autorita, moc, násilí

Asi nejproblematictější rys. Obecně se dá říci, že krajně levicové strany se vyznačují odporem vůči státnímu násilí, ale neváhají se samy k násilí uchýlit. A s mocí jsou na tom podobně. Anarchisté se k moci staví pochybovačně, marxisté počítají s jejím využitím.

5.2.8 Antifašismus

V současné době, v krajně levicové sféře, představuje významný aktivační prvek. To je způsobeno dvěma faktory. Za prvé neonacisté a neofašisté představují velmi snadný terč, jsou potenciálně nebezpeční pro názorově nevyzrálou mládež a navíc jsou odsuzováni celou společností. Za druhé je ideologie krajní pravice dostatečně pružná na to, aby jí šlo označit celou řadu politických soků.

5.3 Ultralevicové politické strany a hnutí

5.3.1 Československá anarchistická federace (ČSAF)

Programově se zaměřuje na mládež, nemá žádný centrální orgán, tudíž funguje na principu dobrovolnosti. Kritizuje společnost pro nadprodukcii výrobků, vyčerpávání zdrojů surovin a energie, ničení ekosystémů, narůstající moc a nekontrolovatelnost nadnárodních korporací. Rekonstrukce společnosti by měla proběhnout tak, že neprivilegované třídy musí samy vybojovat a udržet svobodu a sociální spravedlnost, ale striktně se vyhýbá používání termínu třídního boje.

5.3.2 Federace sociálních anarchistů (FSA)

Vznikla odštěpením z ČSAF v roce 1997. Profiluje se jako organizace s ideovou orientací na anarchosyndikalismus (syndikalismus považuje odbory za nejvyšší formu organizace dělnické třídy). „*Stát je podle ní pouze nástrojem vládnoucí třídy a ekonomický boj je pouze součástí boje za novou dějinnou šanci, umožňující lidstvu žít v beztřídní společnosti, založené na spolupráci, solidaritě a vzájemné pomoci. FSA operuje s myšlenkou postupného vzniku malých propagandistických skupin (na pracovišti, v místě bydliště), které by měly vytvořit společnou federativní organizaci, a ta by měla organizovat sociální boj.*“² FSA založila anarchistické odbory a Odborový svaz Rovnost.

5.3.3 Organizace revolučních anarchistů Solidarita (ORAS)

Vznikla v roce 1996. Od počátku se soustřeďuje na program společenské samosprávy a průmyslového syndikalismu. Jejím hlavním cílem je svoboda každého jedince. Boj za svobodu jedince je podmíněn bojem proti hospodářskému systému. Velkou váhu klade na roli odborů, ve kterých by měla být překonána byrokracie a zvýšena solidarita mezi pracujícími.

5.3.4 Antifašistická akce (AFA)

Vznikla v červnu 1996 a spolupracuje se zahraničními větvemi AFA. Po dvouletém útlumu (1997-1998) se zaktivizovala a v současné době patří mezi nejvýznamnější subjekty anarchistické scény. Sama sebe charakterizuje: „*Prioritním úkolem Antifašistické akce je ochrana politického, veřejného prostoru revolučního anarchistického hnutí, zabezpečení jeho šíření skrz propagaci a sociální boj před útoky a vytláčování neonacistickými a pravicovými skupinami a organizacemi a represivními složkami státního aparátu. Toto je základním*

² DANICS, Štefan. *Extremismus*. Praha: Triton, 2004 - str. 31

*smyslem existence a práce české AFA na rozdíl od ostatních zahraničních organizací stejného jména... považuje odstranění kapitalismu a státu a vznik svobodné sociálně spravedlivé a beztřídní společnosti jako základní předpoklad zabraňující vzniku fašismu a růstu krajní pravice. Toto je možné však jedině v době skutečných společenských změn, dosažených sociální revolucí, kterou podnítl revoluční anarchistické hnutí. Antifašistická akce v dlouhodobém revolučním cíli vidí svůj úkol v přípravě podmínek pro tyto revoluční změny.*³

5.3.5 Slovanský výbor ČR (SV ČR)

Je registrovanou organizací, vznikl v roce 1998, je součástí mezinárodního slovanského výboru se sídlem v Moskvě. Propaguje znovuvytvoření společného státu Čechů a Slováků. Hlavní programovou myšlenkou je podpora „slovanské vzájemnosti“ a to hlavně v rámci střední Evropy. Odsuzuje jak členství v NATO tak v EU. Také má negativní postoj k USA.

5.3.6 Komunistická strana Československa (KSČ)

Jedna z ortodoxních frakcí, která se oddělila od současné Komunistické strany Čech a Moravy. Striktně dodržuje všechny zásady ideologie marxismu-leninismu. Vzhledem k tomu, že jejich cílem je nastolení „diktatury proletariátu“, jejich činnost často směřuje k potlačování lidských a občanských práv a svobod neslučitelných s pluralitní demokracií a s koncepcí právního státu. Na XX. mimořádném sjezdu KSČ v roce 2001 došlo ke sloučení s Československou stranou práce. Vznikl tedy nový subjekt Komunistická strana Československa - Československá strana práce. Stanoveným cílem do deseti let je převzetí odpovědnosti za stát a znárodnění významných podniků.

5.3.7 Komunistická mládež Československa

Členové této organizace sami sebe označují za bojovnou skupinu mladých lidí, která je proti NATO a EU a proti kapitalismu. Volají po diktatuře proletariátu a po znárodnění i za cenu násilí.

³ Extremismus a jeho vývoj na území ČR. *Prevence sociálně patologických jevů*; 2003, č. 4 str. 23

6) Trestná činnost s extremistickým podtextem na území České republiky

Z celkového počtu 343 799 zjištěných trestných činů na území ČR bylo zaevidováno 217 trestných činů s extremistickým podtextem, ve srovnání s rokem 2007 došlo k nárůstu o 10,7%. Nejvíce těchto činů bylo zaznamenáno v Jihomoravském kraji, v hlavním městě Praze a v krajích Středočeském a Severomoravském.

Výrazně převažovaly následující trestné činy - podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka (51,2 %) a hanobení národa, etnické skupiny, rasy a přesvědčení (18,9%). Dále bylo zaevidováno 9 trestných činů úmyslného ublížení na zdraví a 1 trestný čin vraždy.

Tabulka č. 1: Počet trestných činů s extremistickým podtextem v ČR v letech 2006 - 2008

ROK	Zaevidováno trestných činů	Podíl na celkové kriminalitě (%)	Objasněno trestných činů	Stíháno osob
2006	248	0,07	196	242
2007	196	0,05	119	181
2008	217	0,06	126	195

Zpráva Ministra vnitra 2008: Strategie boje proti extremismu

Skladbu pachatelů těchto činů tvořili jak sympatizanti a aktivisté extremistických hnutí, tak příslušníci majoritního obyvatelstva bez zjevné vazby na tato hnutí. Výrazně mezi nimi převládali absolventi základních škol (32,3%), následováni byli pachatelé se středoškolským vzděláním (9,2 %) a se vzděláním vysokoškolským (3,1%). U 53,8% pachatelů se jednalo o jejich první trestný čin, recidivisté tvořili 33,3%. Pokud jde o věkovou skladbu pachatelů, převažovaly osoby ve věku 21 - 29 let. Nejméně pachatelů bylo z věkových skupin do 15let a 50 let a více. V objasněných trestných činech převažovali výrazně muži nad ženami. Na závěr snad jen údaj, že 22,6% pachatelů bylo pod vlivem alkoholu.

7) Protiextremistická politika České republiky

Na nejobecnější úrovni můžeme říci, že se jedná o takovou činnost státu, kdy se stát snaží o vytvoření takových podmínek, za kterých se jeho obyvatelé cítí bezpečně a necítí potřebu změnit mechanismy zastupitelské demokracie či státní suverenity. V užším smyslu ji lze vymezit jako součást zajištění vnitřní bezpečnosti státu.

Kromě státních orgánů prvotně zaměřených na oblast vnitřní bezpečnosti, tím myslím například Ministerstvo vnitra, policii či justici, opatření vůči extremismu přijímají i další instituce jako třeba česká kontrarozvědka, tj. Bezpečnostní informační služba ČR (BIS) i česká rozvědka tj. Úřad pro zahraniční styky a informace (ÚZSI) nebo orgány zaměřené na školství, mládež, kulturu lidská práva. Je třeba zmínit i akademickou sféru, která dlouhodobě, přímo i nepřímo zasahuje (vydáváním publikací, pořádáním seminářů či konferencí v neposlední řadě pak vytvářením odborných pracovišť k výzkumu extremismu) do protiextremistické politiky.

7.1 Nástroje a metody protiextremistické politiky

7.1.1 Ústavně právní ochrana

V České republice politické strany fungují podle zákona č. 424/1991 Sb. Ten zajišťuje, že občané ČR mají právo sdružovat se v politických stranách a hnutích. Nově vzniklé subjekty registruje Ministerstvo vnitra, může registraci odmítnout, pokud by subjekt porušoval ustanovení, kteréhokoli z následujících bodů:

„ §4

Vznikat a vyvíjet činnost nemohou strany a hnutí,

a) které porušují ústavu a zákony nebo jejichž cílem je odstranění demokratických základů státu,

b) které nemají demokratické stanovy nebo nemají demokraticky ustanovené orgány,

c) které směřují k uchopení a držení moci zamezujícím druhým stranám a hnutím ucházet se ústavními prostředky o moc nebo které směřují k potlačení rovnoprávnosti občanů,

*d) jejichž program nebo činnost ohrožují mravnost, veřejný pořádek nebo práva a svobodu občanů.*⁴

„§5

(1) Strany a hnutí jsou odděleny od státu. Nesmějí vykonávat funkce státních orgánů ani tyto orgány nahrazovat. Nesmějí řídit státní orgány ani ukládat povinnosti osobám, které nejsou jejich členy.

(2) Strany a hnutí nesmějí být ozbrojeny a nesmějí zřizovat ozbrojené složky.

*(3) Strany a hnutí mohou být organizovány zásadně na územním principu. Zakládat a organizovat činnost stran a hnutí na pracovištích nebo v případech stanovených zvláštními zákony²) je nepřípustné.*⁵

Pokud dojde k zamítnutí registrace, má přípravný výbor možnost podat u Nejvyššího soudu ČR opravný prostředek.

Zákon dále hovoří o možnostech rozpuštění existující politické strany. Podat návrh na rozpuštění může vláda a prezident, ale skutečně rozpustit stranu může svým rozsudkem pouze Nejvyšší soud (případně Ústavní soud) a to poruší-li strana výše uvedené body nebo byla-li její činnost nejdříve pozastavena. Pozastavení činnosti strany funguje na obdobných principech jako zakázání činnosti, ale existuje podstatě širší paleta možností, pro které je možné o pozastavení činnosti rozhodnout (kupříkladu neustanovení orgánů strany).

Za zajímavé považuji, že strana, jejíž činnost byla pozastavena, sice nemůže podat kandidátku pro volby do Poslanecké sněmovny, ale na trvání již získaného mandátu to však nemá vliv (§ 31 zákona 247/1995 Sb).

V případě občanských sdružení je zákon velice benevolentní, protože mohou činit cokoli, co není v rozporu se zákonem. Jediné jejich omezení určuje §4 zákona 83/1990 Sb.:

⁴ § 4. Zákon o sdružování v politických stranách a v politických hnutích č. 424/1991 Sb.

⁵ § 5. Zákon o sdružování v politických stranách a v politických hnutích č. 424/1991 Sb.

„*Nejsou dovolena sdružení:*

- a) jejichž cílem je popírat nebo omezovat osobní, politická nebo jiná práva občanů pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení, rozněcovat nenávisť a nesnášenlivost z těchto důvodů, podporovat násilí, anebo jinak porušovat ústavu a zákony;*
- b) která sledují dosazování svých cílů způsoby, které jsou v rozporu s ústavou a zákony;*
- c) ozbrojená nebo s ozbrojenými složkami; za taková se nepovažují sdružení, jejichž členové drží nebo užívají střelné zbraně pro sportovní účely nebo k výkonu práva myslivosti.“⁶*

V dnešní době je u nás téma rozpuštění extremistických stran a hnutí velmi diskutované. Na jedné straně stojí ti, kteří zdůrazňují nutnost aktivně a tvrdě potupovat proti všem protiústavním a nedemokratickým postupům a postojům politických stran a zejména jejich členů. Na druhé straně ti, kteří říkají, že je třeba prokázat protiústavní a protidemokratickou orientaci straně či hnutí jako celku. A v tom je právě ten problém. Oficiální dokumenty, program a stanovy, těchto politických velmi často nezavdává, byť jen minimálně, podnět ke státním protiopatřením. Nežádka také poukazuje na to, že pouhé rozpuštění hnutí není samo osobě řešením sociálně - politické příčiny extrémních postojů a projevů.

7.1.2 Správně právní ochrana demokratického zřízení

A) Ministerstvo vnitra

Je ústředním orgánem pro působení vůči extremismu. V rámci jeho resortu se extremismem zabývá řada složek, předně pak odbor bezpečnostní politiky, taktéž civilně správní úsek, který provádí registraci politických stran a občanských sdružení. V září 2001 byla ještě zřízena Komise pro boj s extremismem, rasismem a xenofobií jako exekutivní orgán.

B) Policie České republiky

Jsou jí svěřovány úkoly ve věcech vnitřního pořádku i bezpečnosti včetně vedení boje proti extremismu. V rámci odboru obecné kriminality Ředitelství služby kriminální policie

⁶ § 4. Zákon o sdružování občanů č. 83/1990 Sb.

Policejního presidia bylo 1. srpna 1995 zřízeno specializované pracoviště pro metodiku a koordinaci řízení Policie ČR na úseku extremismu, z něhož k 1. březnu 1998 vznikla 6. Skupina odboru obecné kriminality se specializací na extremismus. Ta byla s platností k 1. lednu 2002 přejmenována na Skupinu extremistické kriminality odboru obecné kriminality Úřadu kriminální služby Policie ČR.

1. dubna 2002 bylo také otevřeno oddělení extremismu v rámci odboru terorismu s extremismu Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu. Jeho pracovníci mají za úkol, zabývat se organizovanou extremistickou kriminalitou skupin osob, které mezi sebou mají společnou vnitřní organizační strukturu, rozdělené funkce a dělbu činnosti.

Do potírání extremismu se mohou zapojit i strážníci obecné policie, jestliže je extremisty narušován veřejný pořádek v obci, vězeňská nebo justiční stráž, pokud je extremistická činnost páchána v průběhu trestu či trestního jednání, ale i vojenská policie, je-li extremistická činnost realizována v armádě.

C) Bezpečnostní informační služba (BIS)

Jako zpravodajská služba se zabývá shromažďováním a zabezpečováním informací. A to hlavně o záměrech a činnostech zaměřených proti demokratickým základům České republiky, o zpravodajských službách cizí moci, o činnostech ohrožujících státní a služební tajemství, o činnostech, jejichž důsledky mohou ohrozit bezpečnost státu a v neposlední řadě o organizovaném zločinu.

D) Kraje a obce

Mají dílčí možnosti v právní oblasti, převážně při uskutečňování shromažďovacího práva a částečně i vydávání vyhlášek a nařízení, ale samozřejmě jen v rámci svých kompetencí.

7.1.3 Trestně právní ochrana demokratického zřízení

Řeší možné postihy extremistů. Klade velký důraz na rozlišení mezi individuální a kolektivní odpovědností. Člen nebo přívrženec extremistické politické strany nebo občanského sdružení se může dopouštět celé řady porušení zákona. Ve spojitosti s pravicovou scénou jsou nejčastější, jak jsem již zmiňovala v předcházející kapitole, tyto dva trestné činy:

„ § 198 *Hanobení národa, etnické skupiny, rasy a přesvědčení*

(1) *Kdo veřejně hanobí*

a) některý národ, jeho jazyk, některou etnickou skupinu nebo rasu, nebo

b) skupinu obyvatelů republiky pro jejich politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou bez vyznání, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nejméně se dvěma osobami.

§ 198a Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod

(1) Kdo veřejně podněcuje k nenávisti k některému národu, etnické skupině, rase, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo k omezování práv a svobod jejich příslušníků, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Stejně bude potrestán, kdo se spolčí nebo srotí k spáchání činu uvedeného v odst.1.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo

b) účastní-li se aktivně činnosti skupin, organizací nebo sdružení, které hlásají diskriminaci, násilí nebo rasovou, etnickou nebo náboženskou nenávist.“⁷

„§ 260 Podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka

(1) Kdo podporuje nebo propaguje hnutí, které prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod člověka nebo hlásá národnostní, rasovou, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

(2) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 tiskem, filmem, rozhlasem, televizí nebo jiným podobně účinným způsobem,

b) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny, nebo

⁷ § 198 a 198a Hanobení národa, etnické skupiny, rasy a přesvědčení. Trestní zákon: Hlava pátá: Trestné činy, které narušují občanské soužití

c) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu. ⁸

„§ 261

Kdo veřejně projevuje sympatie k hnutí uvedenému v § 260, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

§ 261a

Kdo veřejně popírá, zpochybňuje, schvaluje nebo se snaží ospravedlnit nacistické nebo komunistické genocidium nebo jiné zločiny nacistů nebo komunistů proti lidskosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta. ⁹

Další možností právní ochrany poskytuje i právo občanské a to konkrétně:

„ § 11 Ochrana osobnosti

Fyzická osoba má právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy. ¹⁰

7.1.4 Diskursivní (=racionálně postupující) ochrana

Taktéž by se také dalo říci preventivní opatření proti extremismu ve společnosti. Tato opatření musí probíhat napříč a ve smyslu spolupráce celé protiextremistické platformy (justice., policie, ministerstvo vnitra, nevládní subjekty, akademická sféra, obce a města atd.), prostřednictvím dostatečné informovanosti veřejnosti o extremistické problematice, vzdělávání pracovníků justice, policejních specialistů, pedagogů i mládeže, monitoringu extremistické scény, zabránění infiltraci extremistů na „citlivá“ místa státní správy a lepšímu zvládnání extremistických akcí ze strany policie.

⁸ §260 Podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka. Trestní zákon; Hlava desátá: Trestné činy proti lidskosti

⁹ § 261 a §261a Podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka. Trestní zákon; Hlava desátá: Trestné činy proti lidskosti

¹⁰ § 11 Ochrana osobnosti. Občanský zákoník; Hlava druhá: Účastníci občanskoprávních vztahů, Oddíl první - Fyzické osoby

8) PRAKTICKÁ ČÁST

8.1 Základní informace

Poměrně dlouho jsem přemýšlela jakým způsobem pojmout praktickou část. První z nápadů, který jsem měla, bylo pozorování v nitru nějaké extremistické skupiny. Pak jsem si, ale vzpomněla na jedinou svoji zkušenost a to z pochodu ke staronové synagoze v listopadu 2007, kdy jsem se náhle ocitla mezi rozvášněným davem anarchistů, skinheadů a zasahující policií. Tehdy jsem zmateně vběhla do nedaleké restaurace a žádala obsluhu o azyl. Po připomenutí si tohoto zážitku jsem od nápadu, účastnit se ještě dalších akcí podobného ražení, upustila. Dalším nápadem byl rozhovor s několika členy z těchto skupin, ale po několika nezdařených pokusech jsme upustila i od tohoto. Nakonec jsem došla k závěru, že by mohlo být zajímavé, jako kontrast k teoretické části, kde rozebírám současnou extremistickou situaci v České republice, udělat menší průzkum anonymní dotazníkovou formou, zaměřenou na extremicitu běžných občanů, tj. jejich vnímání pojmu extremismus.

Dotazník je nazván Míra extremismu české populace a obsahuje 20 otázek zaměřených převážně na extremistické názory dotazovaných. Až na několik výjimek se na dotazy odpovídá pouze ano nebo ne. Kromě pěti jsou všechny otázky vybrány z programů politicky se angažujících extrémních pravicových a levicových organizací → konkrétně pak: Sdružení pro Republiku - Republikánská strana Československa, Národní strana, Komunistická strana Československa

8.2 Hypotéza

Je zřejmým faktem, že v současné době stoupá počet lidí, kteří se aktivně přidávají k extremistickým hnutím. O příčinách můžeme diskutovat dlouho a jistě bychom jich našli mnoho. Myslím si ale, že jednou z nich by mohlo být i to, že ve společnosti je výrazně zastoupena skupina obyvatel, která v extremistických hnutích aktivně nevystupuje, názorově jsou jí však blízka a jejich problematická činnost jim tedy nepřipadá nebezpečná a případné „vytlačování“ těchto hnutí mimo veřejný prostor nepovažují proto za nezbytné. Zároveň svými názory existenci extrémních postojů ve společnosti podporují a ovlivňují jimi výrazně své nejbližší okolí.

8.3 Respondenti

Šetření se zúčastnilo 50 respondentů (25 žen a 25 mužů), pohybujících se ve věkovém rozpětí od 20 - 75 let. Nízký počet respondentů byl dán výraznou neochotou, předběžně

oslovených, se takového šetření vůbec zúčastnit. Tento fakt sám o sobě je ve vztahu k dotazovanému tématu výrazným ukazatelem vztahu Čechů k otázce extremismu jako takové.

Pro přehlednost jsou dotazovaní rozděleni do 5 skupin podle nejvyššího dosaženého vzdělání. Každá skupina má 10 respondentů. Skupiny tedy vypadají následovně: 10 respondentů, kteří dosáhli základního vzdělání, 10 respondentů se vzděláním středoškolským bez maturity, 10 respondentů se středoškolským vzděláním s maturitou a 10 respondentů s vysokoškolským vzděláním. Nakonec jsem také vytvořila samostatnou skupinu 10 vysokoškolských studentů. Respondenty jsem úmyslně vybírala tak, že žádný z nich, během svého života, nebyl členem jakékoli extremistické organizace. Všichni jsou obyvateli standardního pražského sídliště, kde zatím neexistuje výrazný problém s vandalismem, nějakými pevně vytvořenými skupinami (gangy) či etnickou menšinou.

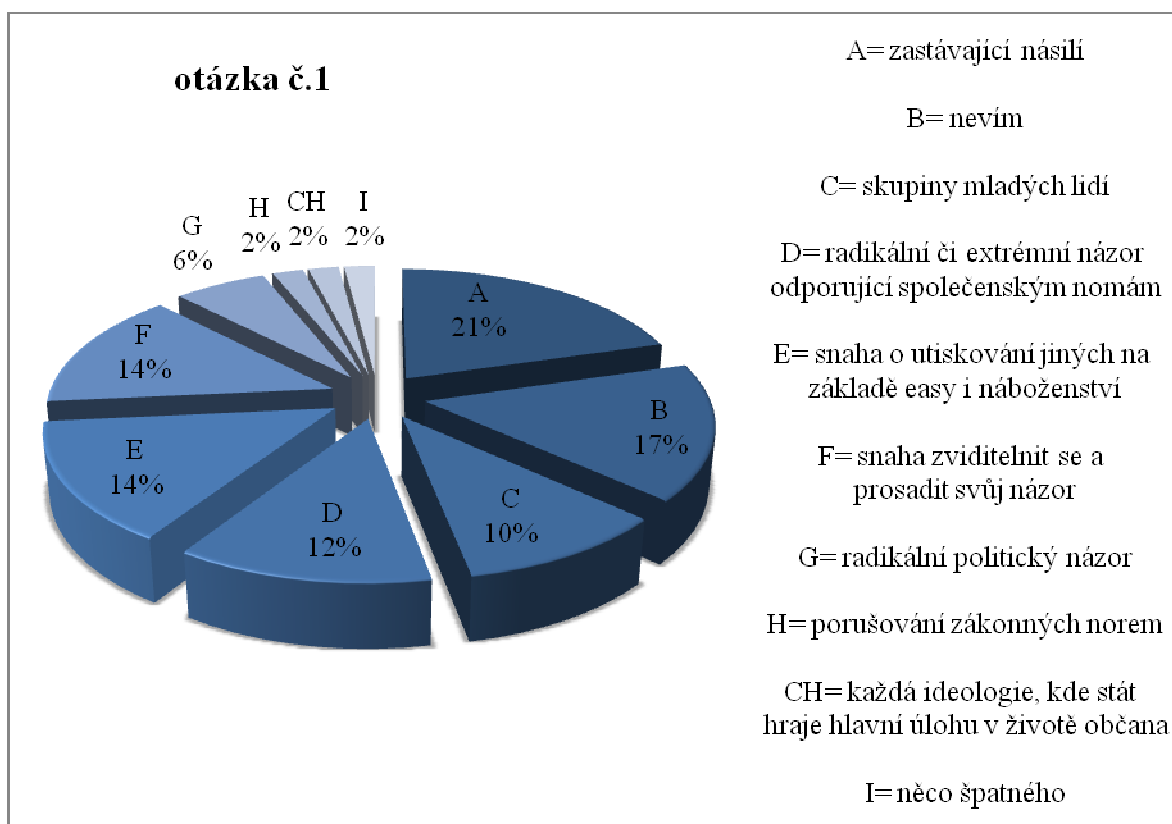
8.4 Zodpovídané otázky

- 1) Co si představujete pod pojmem extremismus? (popište vlastními slovy)
- 2) Myslíte si, že k extremismu se přiklánějí zejména mladí lidé?
- 3) Myslíte si, že vzdělání ovlivňuje příslušnost k extremistickým skupinám?
- 4) Vadí Vám členství ČR v NATO?
- 5) Myslíte si, že příslušnost k národu či rase určuje hodnotu člověka?
- 6) Souhlasíte s tím, že by národnostní menšiny na našem území měly upustit od všech svých tradic?
- 7) Označte organizace, které jsou podle Vás extremistické
 - a) Greenpeace
 - b) Skinhead
 - c) Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů
 - d) Federace anarchistů
 - e) Republikáni
 - f) Komunistická mládež Československa

- g) Klub harmonického života
- 8) Souhlasíte s názorem, že se z ČR stane pouze chudá provincie EU?
- 9) Jste zastánci registrovaného partnerství?
- 10) Anarchisty považujete za:
 - a) Skupinu lidí bojujících hlavně proti nacionálním skinhead
 - b) Skupinu hlásající ideu nutnosti sociálního boje
 - c) Jiné:
- 11) Považujete občany tmavší pleti za méněcenné?
- 12) Byl byste pro vystoupení ČR z EU?
- 13) Myslíte si, že v ČR by měli žít pouze Češi?
- 14) Případá Vám myšlenka beztřídní společnosti (= žádné společenské vrstvy) reálná?
- 15) Cítíte se být osobně ohroženi nějakou národností menšinou?
- 16) Pokud ano jakou?
- 17) Myslíte si, že násilí je nejlepší možností jak dosáhnout požadovaných cílů?
- 18) Skinhead považujete za:
 - a) Skupinu zastávající zejména rasistické a nacionální názory
 - b) Skupinu lidí, jejichž aktivity se omezují na to, že se opijí a vymlátí pár výloh
 - c) Skupinu hlásající se k dělnické třídě a vlastenectví, opovrhující vyšší třídou
 - d) Jiné:
- 19) Souhlasíte s tím, že cizinci berou Čechům práci?
- 20) Považujete Fidela Castra za osobu, která se významně zasloužila o společenský rozvoj?

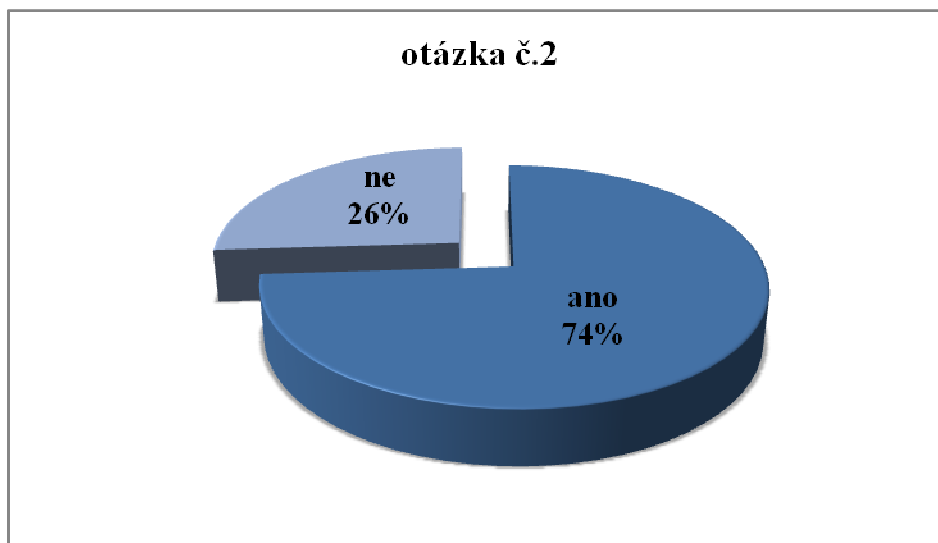
8.5 Výsledky

8.5.1 Otázka číslo 1: Co si představujete pod pojmem extremismus?

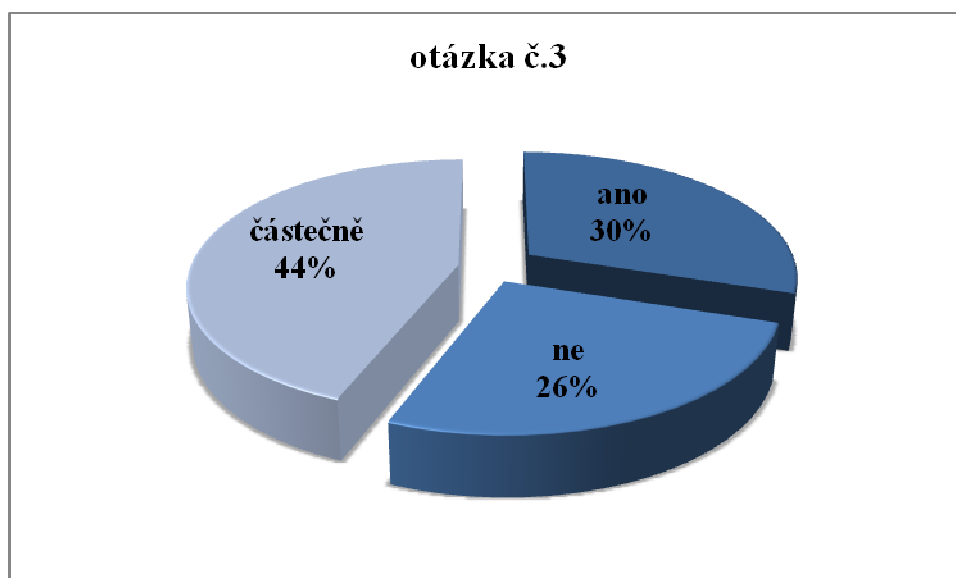
Vzhledem k tomu, že odpovědi na tuto otázku byly otevřené, byly zároveň i nejrozmanitější a často i velmi zajímavé. Přesto je ale možné, rozdělit je, podle názorové podobnosti respondentů, do několika skupin.

Nejvíce, a to 10 respondentů se shodlo, že si pod pojmem extremismus představuje prosazování násilí. Následovalo 8 respondentů, kterých neopovědělo vůbec, nebo napsalo, že neví. Shodně, 7 respondentů, mají dvě názorové skupiny a to a) že extremismus slučuje lidi, kteří ho chápou jako prostředek pro zviditelnění své osoby a prosazení svého názoru za každou cenu, a za b) hnutí, jež sdružuje občany, kteří se snaží utiskovat ostatní (často menšinu) pod rasovými či náboženskými záminkami. 6 respondentů si pod pojmem extremismus představí situaci, kdy zastáváte extrémní či radikální názor odporující společenským normám. 5 respondentů se shodlo, že jde o skupiny mladých lidí. 3 z dotazovaných za extremismus považují radikální politické názory. Zbývají nám tedy 3 respondenti, z nichž jeden uvedl, že extremismus je jakékoli porušování zákonných norem 1, že je to něco špatného a poslední považuje za extremistickou každou ideologii, ve které stát hraje hlavní úlohu v životě občana (komunismus x anarchisté).

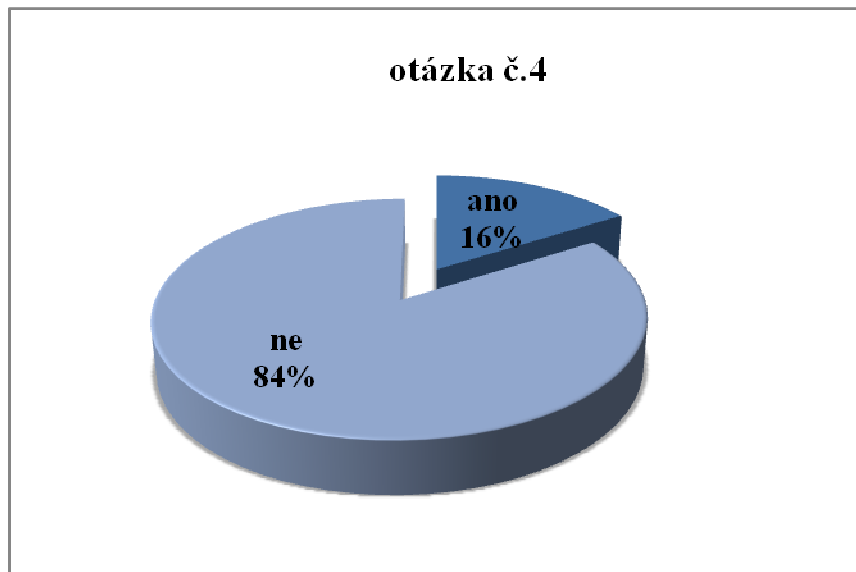
8.5.2 Otázka číslo 2: Myslíte si, že k extremismu se přiklánějí zejména mladí lidé?

Jedna z otázek, která dopadla naprosto jednoznačně, 37 dotazovaných si myslí, že k extremismu se přiklánějí zejména mladí lidé. Za zajímavý považují fakt, že 8 z těchto respondentů je ve věku nad 55 let a zároveň je z jejich odpovědí patrné, že extremistické názory jsou jim velmi blízké, přesto však svoje vlastní smýšlení absolutně neberou v potaz.

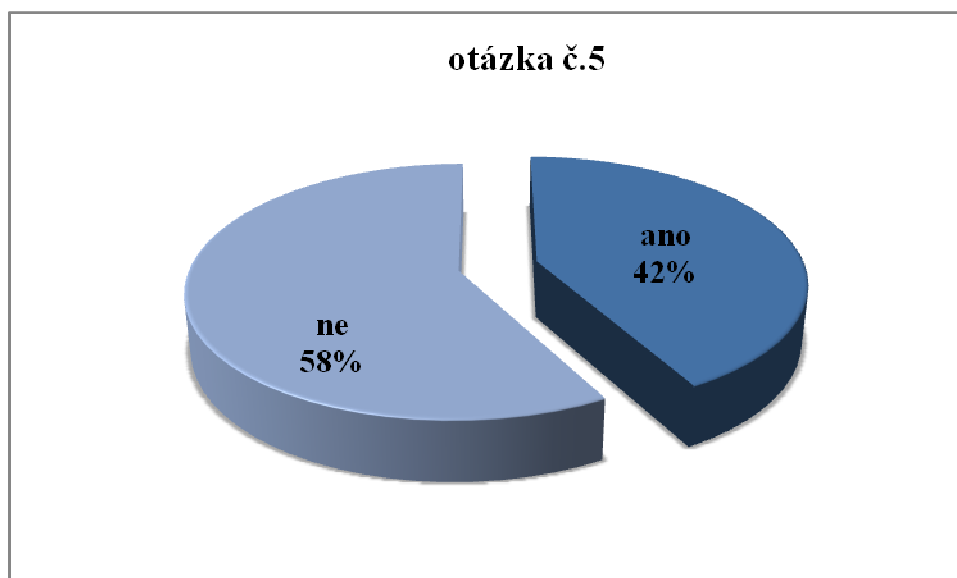
Zbylých 13 respondentů si nemyslí, že věk má na příklon k extremismu vliv.

8.5.3 Otázka číslo 3: Myslíte si, že vzdělání ovlivňuje příslušnost k extremistickým skupinám?

To, že vzdělání ovlivňuje příslušnost k extremistickým skupinám si myslí 15 respondentů, že ne 13. Zbytek tj. 22 dotazovaných se domnívá, že vzdělání má jen částečný vliv.

8.5.4 Otázka číslo 4: Vadí Vám členství ČR v NATO?

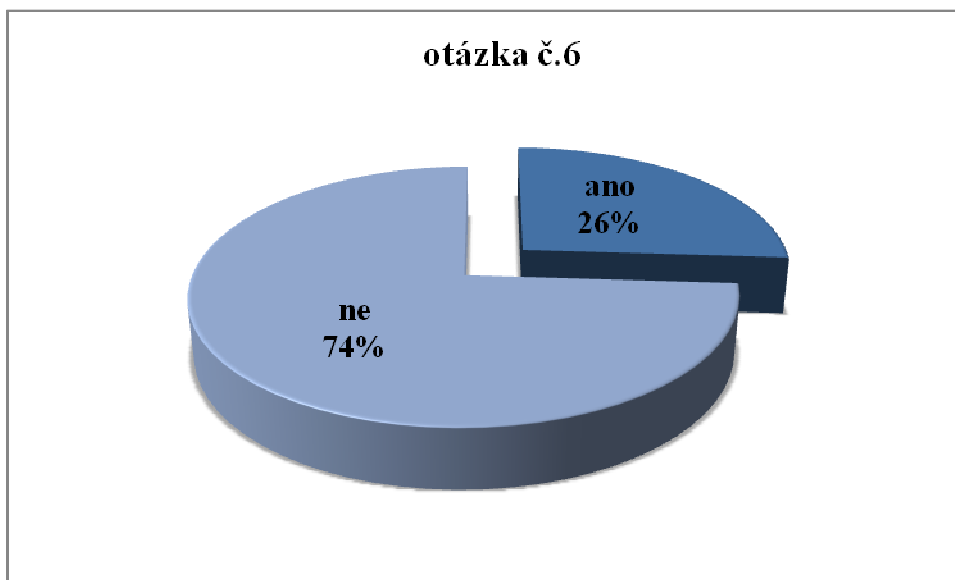
Pro mě trochu překvapující výsledek. Přiznám se, že mě vlastně vůbec nenapadlo, že by se mohl objevit někdo, komu by členství v tomto spolku vadilo. Přesto se našli 3 respondenti se základním vzděláním, 3 se vzděláním středoškolským bez maturity, 1 respondent se středoškolským vzděláním s maturitou a 1 student vysoké školy, kterým daná skutečnost vadí. V každém případě v souhrnu je to 8 lidí, kterým členství vadí proti 42, kterým nevadí.

8.5.5 Otázka číslo 5: Myslíte si, že příslušnost k národu či rase určuje hodnotu člověka?

Díky tomu, že si nemyslím, že by místo narození mohlo ovlivnit „kvalitu“ člověka považují velmi vyrovnaný výsledek za smutný. Pouhých 29 dotazovaných sdílí můj názor. Oproti tomu 21 dotazovaných se domnívá, že příslušnost k rase či národu hodnotu člověka

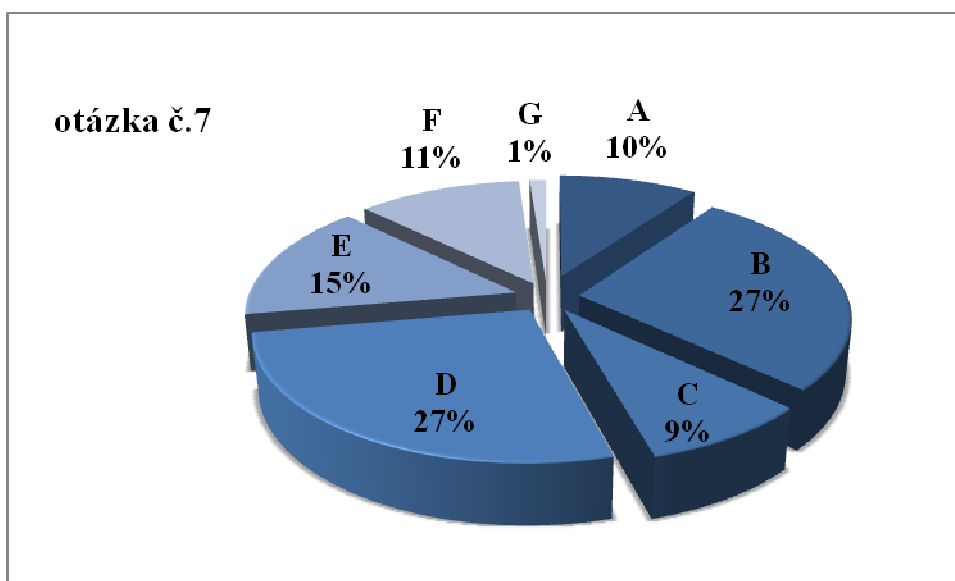
určuje. Jen pro zajímavost těchto 21 respondentů je tvořeno z 5ti lidí, kteří dosáhli základního vzdělání, 6ti se středoškolským vzděláním bez maturity, 5ti se střední školou s maturitou, 3 vysokoškolských studentů a ze 2 vysokoškolsky vzdělaných občanů.

8.5.6 Otázka číslo 6: Souhlasíte s tím, že by národnostní menšiny na našem území měly upustit od všech svých tradic?

Většina dotazovaných tj. 37 se domnívá, že není nutné, aby národnostní menšiny žijící v ČR upustily od svých tradic. 13 se myslí opak.

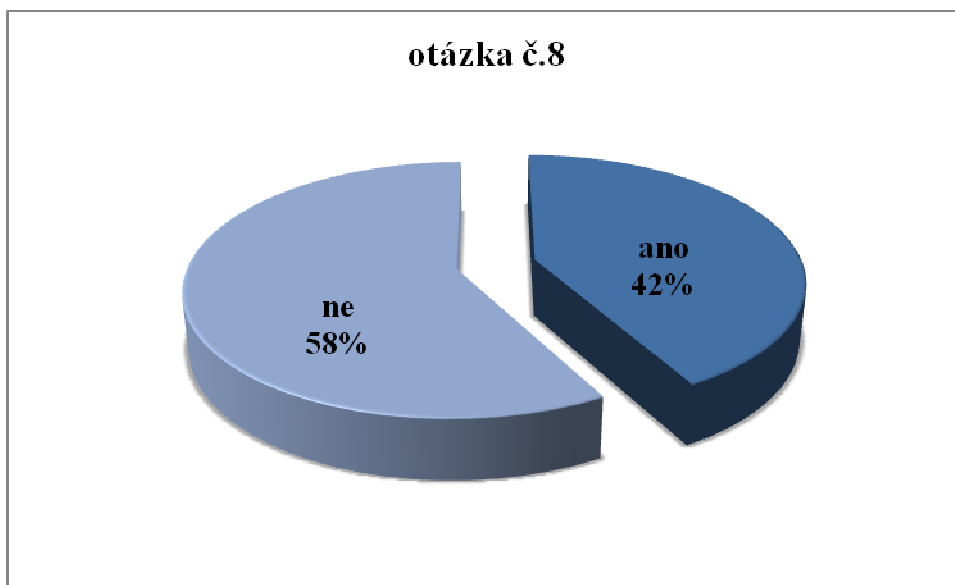
8.5.7 Otázka číslo 7: Označte organizace, které jsou podle Vás extremistické:

Naprostými vítězi jsou se 47 hlasy členové hnutí skinhead a 46 hlasy anarchisté. Za zajímavé považují, že ani jedni nezískali plný počet. Další se umístili s 26 hlasy Republikáni a s 20 Komunistická mládež Československa. Další zajímavostí je pak výsledek Greenpeace a

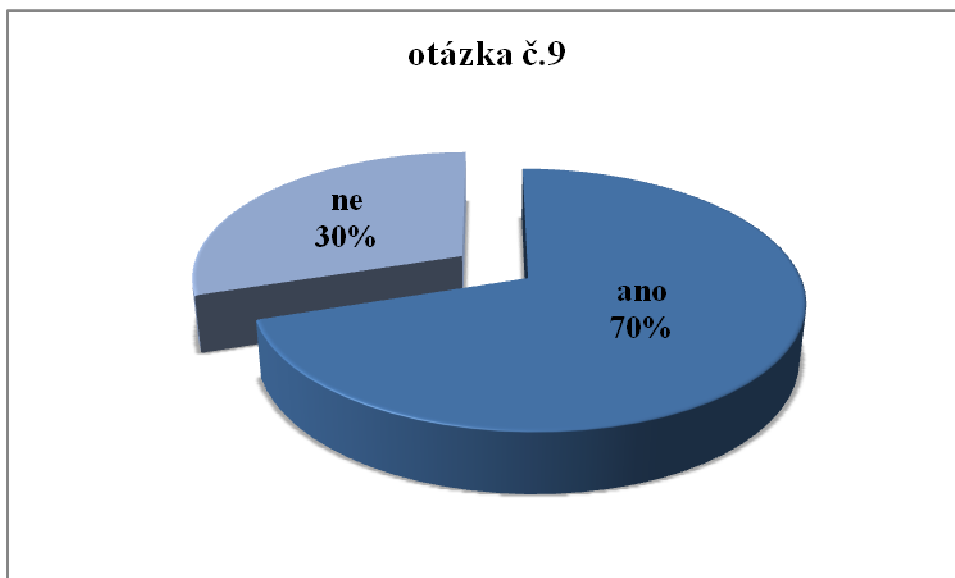
Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů, neboli mormonů, které bych asi ani jedno nezařadila do extremistických skupin, přesto však obě hnutí získala poměrně velký počet hlasů. Greenpeace 17 hlasů a Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů 15 hlasů. Na posledním místě se s 2 hlasy umístil Klub harmonického života, který se jednoznačně neměl vůbec objevit.

8.5.8 Otázka číslo 8: Souhlasíte s tím, že z ČR se stane pouze chudá provincie EU?

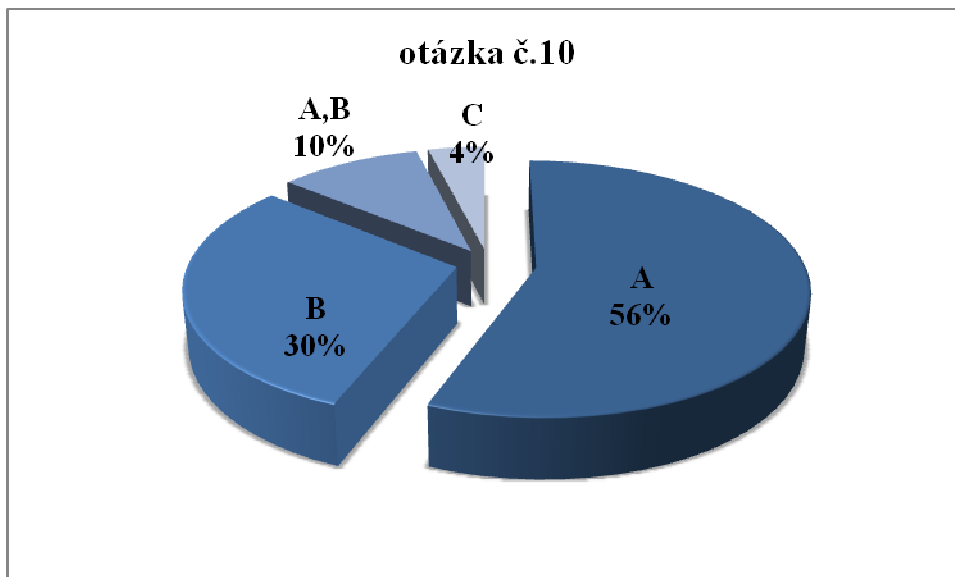

Další z vyrovnanějších výsledků. Téměř polovina dotazovaných vidí budoucnost naší země zřejmě poměrně pesimisticky, protože 21 dotázaných odpovědělo, že ano, ČR se stane chudou provincií EU a 29 dotázaných si myslí, že se tak nestane.

Negativní pohled na budoucnost je tentokrát poměrně rovnoměrně rozmístěn nejen ve stupních vzdělanosti, ale jde také napříč věkovým spektrem. Výjimku tvoří vysokoškolští studenti, kteří se většinově shodují na tom, že se chudou provincií nestaneme (9 z 10) a naopak lidé se základním vzděláním, kteří se většinově domnívají, že staneme (8 z 10).

8.5.9 Otázka číslo 9: Jste zastáncem registrovaného partnerství?

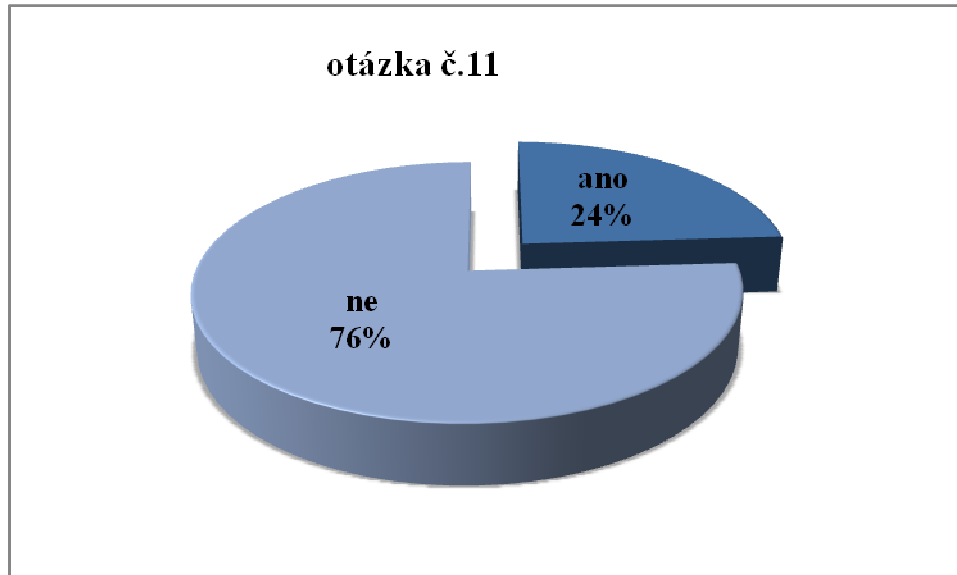
Asi jediná otázka, která dopadla lépe, než jsme očekávala. 35 respondentů registrované partnerství podporuje a 15 nepodporuje. Registrované partnerství nejméně podporují lidé se základním vzděláním a se střední školou bez maturity (z 15 respondentů, kteří hlasovali proti, bylo 10 z jedné z výše uvedených skupin). Věk respondentů kupodivu nesehrál významnou roli.

8.5.10 Otázka číslo 10: Anarchisty považujete za:

Myslím, že výsledek by pro anarchisty mohl být potěšující, více než polovina (28) respondentů je totiž zjevně považuje za bojovníky s nacionální frakcí skinhead a opomíjí jejich, myslím si hlavní cíl, dosáhnout v podstatě sociálně vyrovnané společnosti bez nadvlády jakýchkoli orgánů. Tento názor se mnou sdílí 15 respondentů. 5 respondentů je

považuje za kombinaci obou dvou předchozích názorů a 2 respondenti zakroužkovali c=jiné, nicméně svůj názor dál nerozvedli.

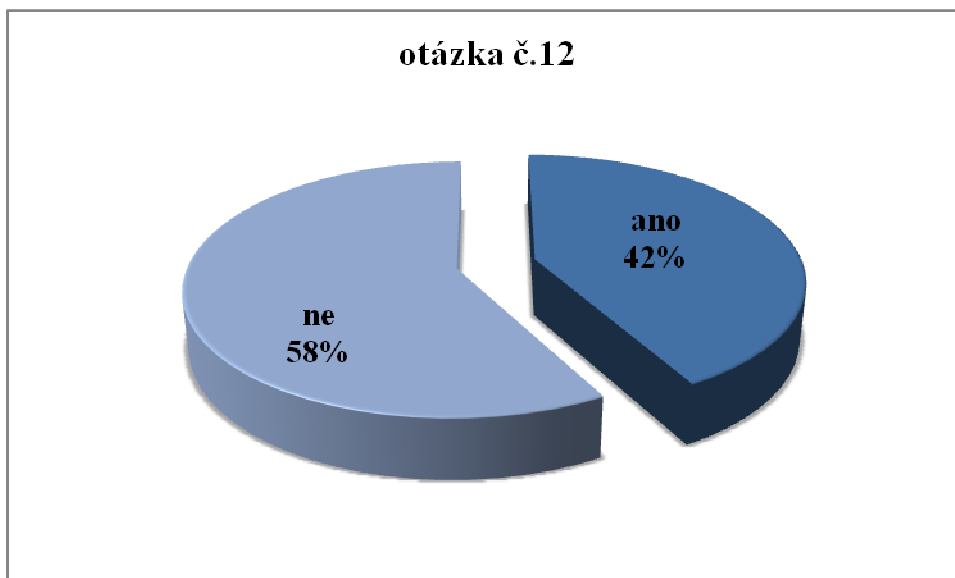
8.5.11 Otázka číslo 11: Považujete občany tmavší pleti za méněcenné?

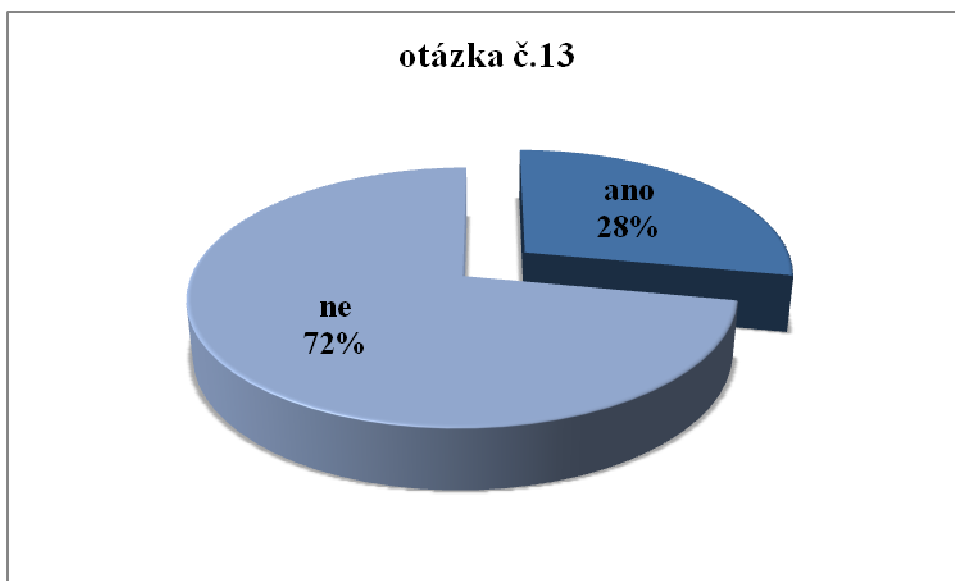
Z 12ti respondentů, kteří považují občany tmavší pleti za méněcenné, bylo nejvíce ze skupiny středoškolského vzdělání bez maturity a to 7. Zbýlých 5 ANO si mezi sebe rozdělili respondenti se základním vzděláním a se středoškolským vzděláním s maturitou. Pokud jde o věk, tak 7 z těchto 15 bylo nad 45 let.

Celých 38 respondentů nepovažuje občany tmavší pleti za méněcenné.

S ohledem na odpovědi v několika dalších otázkách mi připadá skoro podivné, že všichni vysokoškolští studenti i respondenti s titulem bez výjimky shodně odpověděli, že nepovažují občany s tmavší pletí za méněcenné. Tak trochu se domnívám, že někteří neopověděli tak úplně podle pravdy, ale odpovědi hovoří jasně, čili s tím těžko něco nadělám.

8.5.12 Otázka číslo 12: Byl/la byste pro vystoupení ČR z EU?

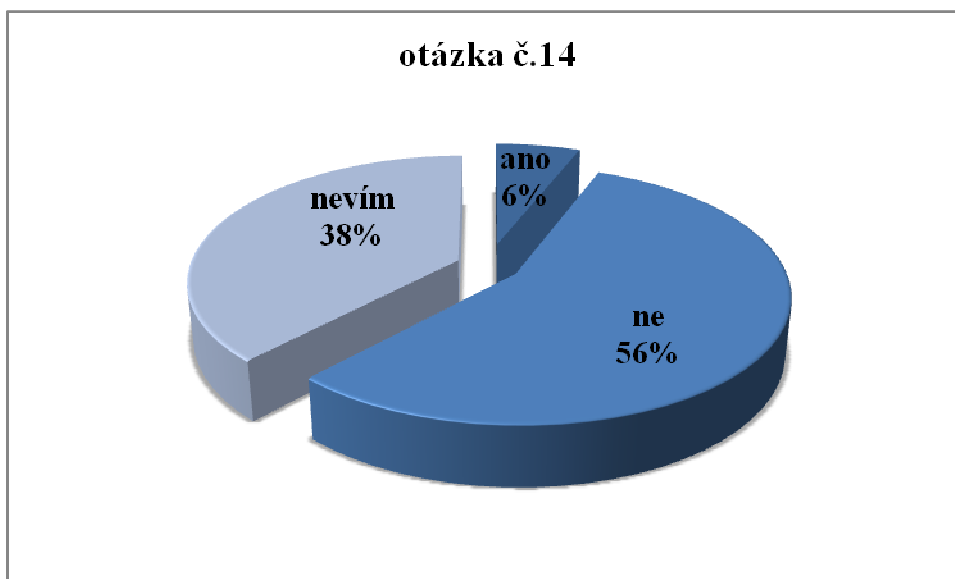
Další z otázek, jejíž výsledek je v podstatě vyrovnaný a poněkud zneklidňující. 21 respondentů by bylo pro vystoupení z EU a 29 hlasovalo proti. Rovnoměrně výsledek působí, i pokud na něj nahlédnu z hlediska dosaženého vzdělání a věku.

8.5.13 Otázka číslo 13: Myslíte si, že by v ČR měli žít pouze Češi?

Osobně mi představa České republiky, v níž žijí jenom Češi, připadá opravdu šílená. Zastávám názor, že rozmanitost je v každém případě vždy ku prospěchu všech. Avšak 14 respondentů by bylo pro, aby v ČR žili pouze Češi. Číslo to sice není nikterak vysoké, ale přeci jen je to téměř 1/3 dotazovaných. S ohledem na dosažené vzdělání bylo nejvíce hlasů ve skupinách s dosaženým základním (5hlasů) a středoškolským vzděláním bez maturity (4 hlasy). Věk tento názor výrazně neovlivnil.

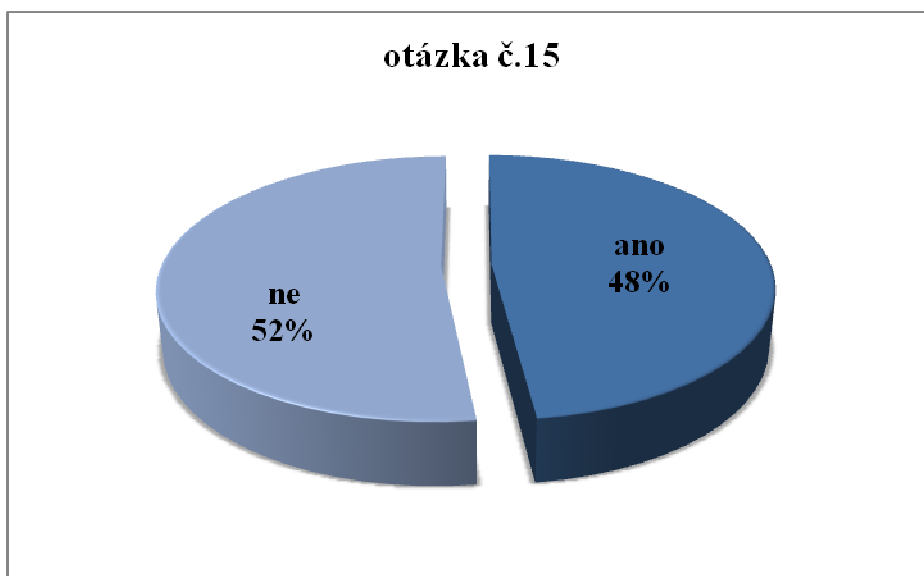
Většina, čili 36, respondentů není pro to, aby v ČR žili jenom Češi.

8.5.14 Otázka číslo 14: Připadá Vám myšlenka beztřídní společnosti (= žádné společenské vrstvy) reálná?

3 z respondentů si myslí, že společnost bez společenských vrstev reálná je. 28 si myslí, že ne a 19 neví.

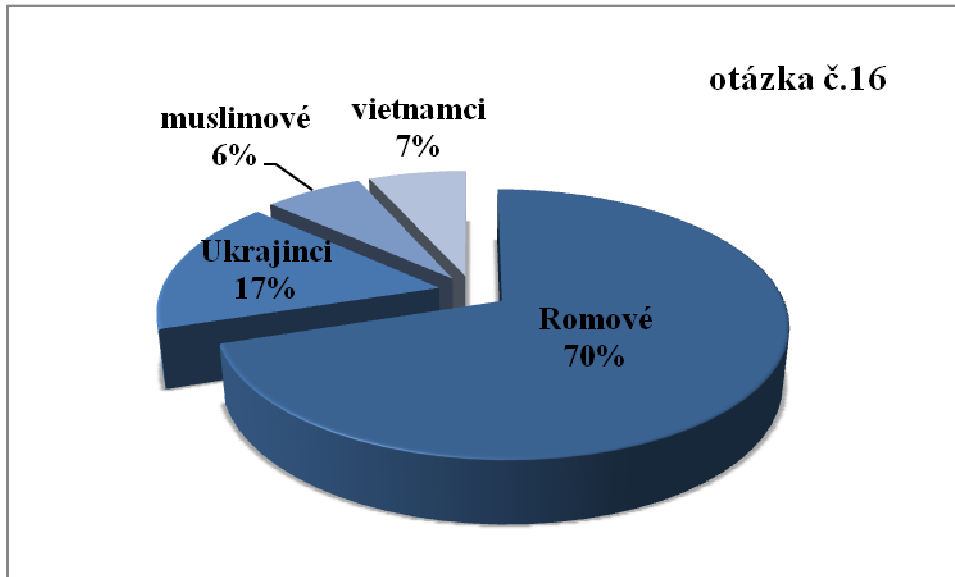
8.5.15 Otázka číslo 15: Cítíte se být osobně ohroženi nějakou národnostní menšinou?

Otázka, dopadla jako jediná téměř přesně půl na půl. 24 dotázaných se cítí být osobně ohroženo nějakou etnickou menšinou. Tento názor prochází rovnoměrně všemi stupni vzdělání i věku. Vezmeme-li v úvahu, že v naší republice se zatím žádné národnostní nepokoje, navíc namířené proti majoritní společnosti, neodehrávají (myslím tím nepokoje

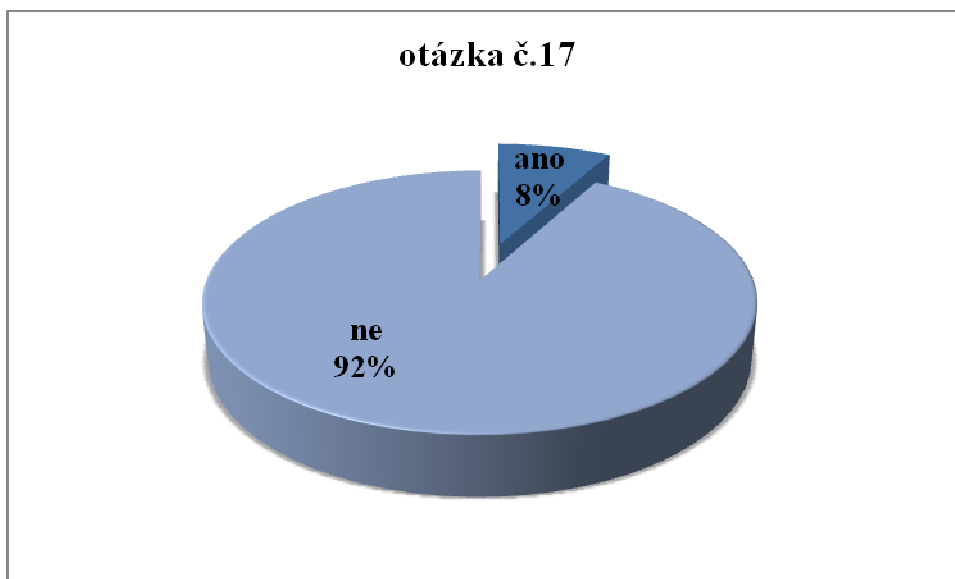
podobného charakteru, jako např. nedávné nepokoje muslimských Francouzů), a že dotazovaní žijí v prostředí víceméně etnicky jednotném, výsledek je opravdu zneklidňující. A je zjevné, že v budoucnu by zavedení multikulturní výchovy bylo prospěšné, aby se děti setkávaly i jinými názory než jen s názory svých rodičů.

8.5.16 Otázka číslo 16: Pokud ano jakou?

21 respondentů se cítí být ohroženo Romy, 5 respondentů zmínilo Ukrajince nebo Rusy, 2 respondenti islámské národy a 2 z dotazovaných uvedli Vietnamce. (2 respondenti uvedli, že se cítí být ohroženi pouze jednotlivci chabého rozumu).

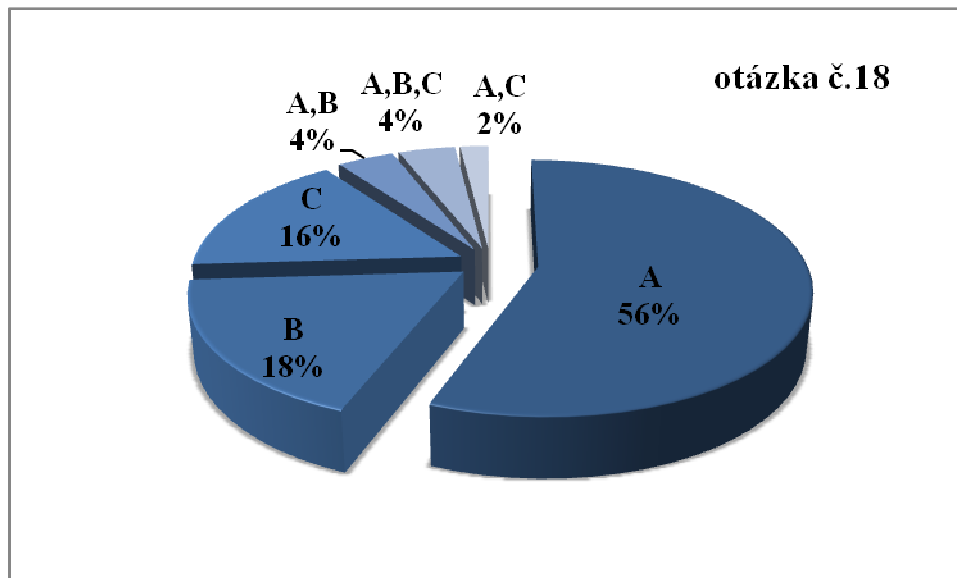
8.5.17 Otázka číslo 17: Myslíte si, že násilí je nejlepší možností jak dosáhnout požadovaných cílů?

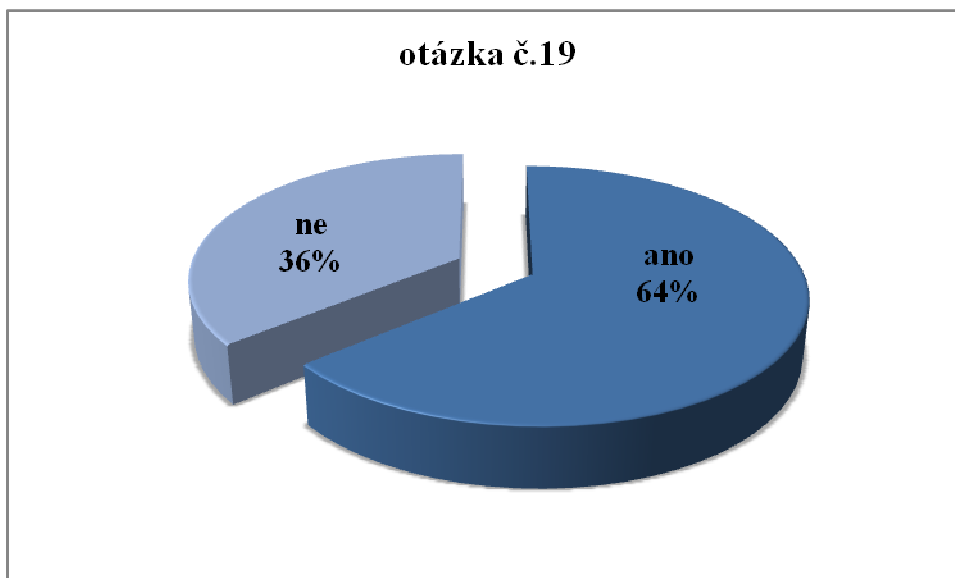
Našli se pouze 4 respondenti, kteří si myslí, že násilí je vhodným prostředkem pro prosazování vlastních cílů. Všichni 4 jsou muži do 35 let.

Drtivá většina, čili 46 respondentů, nepovažuje násilí za vhodný prostředek k prosazování jakýchkoli cílů.

8.5.18 Otázka číslo 18: Skinhead považujete za:

28 respondentů považuje skinhead zejména za skupinu vyznávající rasistické a nacionální názory (A). 9 dotazovaných je považuje za skupinu, jejíž aktivity se omezují pouze na to, že se opijí a vymlátí pár výloh (B). 8 respondentů si skinhead spojuje spíše s historickým odkazem jejich hnutí, tj. že se hlásí k dělnické třídě, vlastenectví a opovrhují vyšší třídou (C). 2 respondenti je považují za kombinaci prvních dvou bodů (A+B). 2 respondenti je považují za kombinaci bodů A, B a C. 1 respondent je považuje za součet bodů A a C.

8.5.19 Otázka číslo 19: Souhlasíte s tím, že cizinci berou Čechům práci?

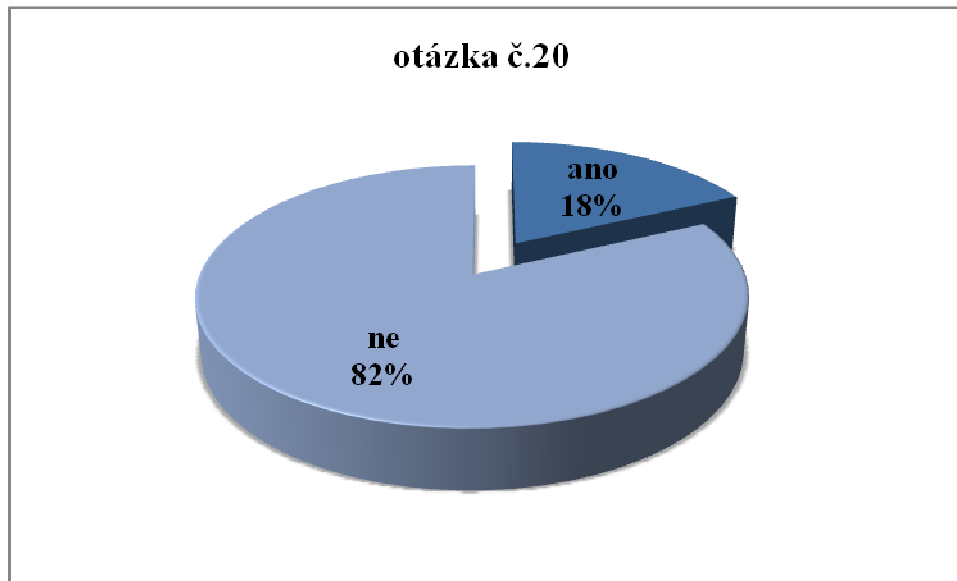
Většina dotázaných tzn. 32 si myslí, že cizinci Čechům práci berou. Z pohledu věku, je tento názor zastoupen v celé věkové škále respondentů. Pokud jde o dosažené vzdělání, dotazovaní se základním vzděláním a se středoškolským vzděláním bez maturity odpovídali všichni až na jednoho, že ano. Ve skupině se středoškolským vzděláním s maturitou a s vysokoškolským titulem byla polovina respondentů toho mínění, že cizinci Čechům práci berou. Lehce se vymykají pouze studenti vysokých škol, ze kterých tento názor zastávají pouze 3.

Přiznám se, že takto většinový výsledek mě trochu překvapil. Přeci jen byl dosud příliv pracovních sil do ČR, zejména z východu, značně početně omezený a navíc bylo také dosud patrné, že nabídka prací, kterou mohou získat je užší, než pro občany České republiky a navíc se jedná o pracovní zařazení, o která Češi dosud nejevili přílišný zájem.

Zároveň odpovědi na otázku vůbec neodrazily nastupující trend státu, nenásilně ale systematicky vytěsnit současné zahraniční pracovníky v České republice zpět do jejich domovských zemí a příchod nových v maximální možné míře nastavenými podmínkami omezit.

18 dotazovaných se domnívá, že cizinci Čechům práci neberou.

8.5.20 Otázka číslo 20: Považujete Fidela Castra za osobu, která se významně zasloužila o společenský rozvoj?

Celých 9 respondentů považuje Fidela Castra za přínos pro Kubu. Z těchto 9ti byli 3 respondenti s dosaženým základním vzděláním, 1 se střední školou bez maturity, 3 se střední školou s maturitou a 2 respondenti s vysokoškolským titulem.

Přiznávám se, že při zařazování této otázky do dotazníku jsem vůbec nečekala kladnou odpověď. Je sice pravda, že z počátku své vlády zřejmě Castro podnikl kroky, které byly prospěšné, myslím tím např. rozvoj školství či zemědělství, přesto si ale jeho vládu spojuji spíše s pojmy jako cenzura tisku, hrubé porušování lidských práv nebo pronásledování opozičních politiků.

8.6 Vyhodnocení

Celkově nejméně extremistických názorů zastávali v mém šetření studenti vysokých škol. Následování jsou absolventy vysokých škol a respondenty s maturitou. Největší podíl extrémních názorů byl téměř rovnocenně zastoupen ve skupinách respondentů se středoškolským vzděláním bez maturity a se vzděláním základním. Z toho lze usuzovat, že vzdělání může částečně ovlivnit názorové ladění jedince, ale nemyslím si, že by to bylo nějak výrazné. Z hlediska pohlaví jsem nezaznamenala relevantní výstupy pro jakákoli tvrzení v souvislosti s odpověďmi. Pokud jde o věk, tak pominuli skupinu studentů, taky nevyplývala žádná významná souvislost.

Z výsledků je tedy patrné, že základní hypotéza praktického šetření se potvrdila. V praxi se to projevuje tak, že skutečnost, že někdo není aktivním členem extremistické skupiny, ještě

neznamená, že nemůže sdílet její názory. Zároveň se dle výsledku průzkumu potvrdilo, že poměrně vysoká míra extrémních názorů u dospělých a jejich případný vliv na jejich děti, resp. další generace a nejen na ně, v duchu názorů sdělených v dotazníku, může ovlivňovat a dle mého výrazně ovlivňuje ladění celé české společnosti bez ohledu na jakékoli „normální“ argumentace či postoje.

Pochopitelně je třeba brát v úvahu, že je rozdíl mezi tím, mít nějaký názor a tím, mít názor a aktivně se účastnit akcí pro jeho šíření či prosazování. Ale myslím si, že je rovněž zásadní rozdíl, když se zde uvažovaných akcí občan neúčastní, protože s názory pořádající skupiny nesouhlasí a nepřipadají mu správné a mezi neúčastí se současnou „tichou“ podporou extremistických skupin.

9) ZÁVĚR

Práce splnila cíl vytyčený v úvodu. V teoretické části popsala výchozí stav současného českého extremismu, jako základ pro možné další šetření v úrovni magisterského studia především s ohledem na přístup demokratických parlamentních stran zastoupených v Poslanecké sněmovně i v Senátu České republiky a především na vliv intelektuálních elit a církví na rozvoj aktivního protiextremistického společenského postoje a zároveň v praktické části potvrdila předpokládanou možnou souvislost mezi pasivní podporou idejí extremistických hnutí nezanedbatelnou částí české společnosti a růstem extremismu v České republice.

POUŽITÁ LITERATURA A PRAMENY

DANICS, Štefan. *Extremismus*. Praha: Triton, 2004. 62 s. ISBN 80-7254-454-3

CHARVÁT, Jan. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha: Portál, 2007. 183 s. ISBN 978-80-7367-098-6

MAREŠ, Miroslav. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister a Principal, 2003. 653 s. ISBN 80-86598-45-4

FIALA, Petr. *Politický extremismus a radikalismus v České republice*. Brno: Masarykova Univerzita, 1998. 303 s. ISBN 80-210-1798-8

BASTL, Martin. *Radikální levice v České republice - Devadesátá léta dvacátého století*. Brno: Masarykova Univerzita, 2001. 117s. ISBN 80-210-2722-3

PEHE, Jiří. *Extrémismus*. Týden, č. 15/1997, 4. 4. 1997

Extremismus a jeho vývoj na území ČR. *Prevence sociálně patologických jevů*; 2003, č. 4 s.19-23

Odbor bezpečnostní politiky. *Strategie boje proti extremismu*. Praha Ministerstvo vnitra České republiky 2009. 65s.

<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2008/extrem07.pdf>

<http://www.ksc.cz/Stanoviska%20KSČ/stanoviska2.htm>

<http://www.antifa.cz/nejtenejsi.html>

<http://www.republikani.com/>

<http://delnicka-strana.cz/>

<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/>

<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/obcanzak/>

http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni_zakon/

<http://www.policie.cz/clanek/zprava-o-cinnosti-uooz-za-rok-2007/>

Zákon o sdružování občanů č. 83/1990 Sb.

Zákon o sdružování v politických stranách a v politických hnutích č. 424/1991 Sb.